

HÖSTEN 2019

Norrlandsfondens Konjunkturbarometer

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Förord.....	3
Sammanfattning.....	4

BRANSCHANALYSER

Industri.....	6
Massa- och pappersindustri.....	7
Verkstadsindustri.....	8
Trävaruindustri.....	9
Livsmedelsindustri.....	10
Byggverksamhet.....	10
IT-tjänster.....	11
Företagstjänster.....	11
Sällanköpshandel.....	12
Bilhandel.....	12
Transport & Logistik.....	13
Fastighetsverksamhet.....	13
Turism.....	14
Exporten i Norrland.....	15
Bakgrundsfakta.....	16
Omsättning och lönesumma.....	17

LÄNSÖVERSIKTER

Gävleborgs län.....	18
Västernorrlands län.....	19
Jämtlands län.....	20
Västerbottens län.....	21
Norrbottens län.....	22
Branschöversikt.....	23
Undersökningsmetodik.....	23

Intressenter

En årlig konjunkturbarometer för Norrland har genomförts sedan 1988. Ett uppehåll gjordes 1999. Den görs i dag av Statistiska centralbyrån på uppdrag av Norrlandsfonden.

Projektsvarig Petter Alapää, Norrlandsfonden
tfn 0920-24 42 58, petter.alapaa@norrlandsfonden.se

Produktion Jenny Lunneborg, Statistiska centralbyrån
tfn 010-479 44 42, jenny.lunneborg@scb.se
En pdf-fil kan hämtas hem från www.norrlandsfonden.se.

Om undersökningen

Konjunkturbarometern för Norrland bygger på en postenkät till ca 1 000 företag inom följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen, som ger en totalbild för hela Norrland, har dessutom brutits ned på de 5 länen Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län.

Höstens mätningar – där svaren från företagen samlats in under september och början av oktober – avser utfall för första halvåret 2019, en nulägesbeskrivning för hösten i år och en prognos för första halvåret 2020. En utförligare beskrivning av undersökningen finns under rubriken undersökningsmetodik på sidan 23.

Avmattning i konjunkturen

Det har åter blivit dags att presentera konjunkturbarometern för våra fem län i Norrland. Vi hoppas att rapporten ska ge dig som läsare en tydlig bild av konjunkturläget och de ekonomiska framtidsutsikterna i Norrland i allmänhet, men även för den specifika region eller bransch där du själv verkar eller söker information om.

Resultatet av höstens undersökning visar att stämningssläget i Norrland har dämpats det senaste året. Det följer utvecklingen i såväl världsekonomin som svensk ekonomi, som båda växlat ner den senaste tiden. Nedgången i Norrland märks inom stora delar av näringslivet men innebär inte att det är lågkonjunktur. Sammantaget kan läget beskrivas som normalstarkt. De exportberoende råvaruindustrierna i norra Sverige är känsliga för det globala efterfrågeläget och tenderar att gå i spetsen när konjunkturen vänder. Råvaruindustrier som exempelvis trä- och stålindustrin visar också en tydlig inbromsning i höstens undersökning och industrin i Norrland, som har störst tyngd i barometern, har rört sig från ett starkare läge än normalt till ett neutralt konjunkturläge. Glädjande nog är det ingen bransch i det norrländska näringslivet som uppvisar ett svagare läge än normalt.

Konjunkturbilden håller även för länen. Norrbotten utmärker sig på uppåtsidan där läget fortfarande är starkare än normalt. I övriga fyra Norrlandslän har konjunkturen mattats men de befinner sig i ett normalstarkt läge. Prognoserna inför våren pekar mot ett i stort sett oförändrat läge i alla län.

Jag vill avslutningsvis passa på att tacka alla de företag över hela Norrland som har ställt upp med sin tid genom att svara på vår undersökning. Av de drygt 1 000 arbetsställena i urvalet har ungefär tre fjärdedelar besvarat enkäten. Företagen i undersökningen får nu ett exemplar av rapporten där de kan ställa det egna företaget i förhållande till övriga i branschen eller länet.

Lars-Olov Söderström
tf vd, Norrlandsfonden

NORMALISERAT KONJUNKTURLÄGE

Konjunkturen i det norrländska näringslivet har mattats och kan i höst beskrivas som normalstarkt. Avmattningen sker på bred front men ingen bransch kan sägas vara i lågkonjunktur. Prognoserna inför våren pekar mot att det rådande läget består.

D en svenska ekonomin befinner sig i en avmattningsfas och konjunkturen har normaliserats efter flera år med stark tillväxt. Avmattningen i svensk ekonomi förklaras främst av svagare investeringar och de senaste kvartalen har såväl fallande bostadsinvesteringar som lägre investeringar i maskiner hållit tillbaka tillväxten. Enligt Konjunkturinstitutets konjunkturbarometer är stämningsläget i det svenska näringslivet svagare än normalt. Enligt denna undersökning är det endast bygg- och detaljhandelsföretagen som är någorlunda optimistiska medan övriga delar av näringslivet vittnar om ett svagt läge.

Att den ekonomiska utvecklingen i Sverige har mattats av ger även avtryck i årets konjunkturbarometer för Norrland. Konjunkturen för det norrländska näringslivet har försvagats under året och rådande läge kan beskrivas som normalstarkt. De norrländska företagens egna bedömningar av konjunkturen i nuläget speglas av att konjunkturindex, som kan anta värden mellan -100 och +100, har sjunkit från +28 förra året till +12. Ett värde inom ± 15 kan betraktas som ett balanserat konjunkturläge och benämns normalkonjunktur.

I fyra av de fem Norrlandslänen har konjunkturen mattats under året. På uppåtssidan utmärker sig Norrbotten med ett i stort sett oförändrat konjunkturläge som kan betraktas som starkare än normalt. Konjunkturindex i övriga län ligger väl samlade i intervallet +7 till +13 vilket kan betraktas som normalstarkt. Den största nedgången har skett i Gävleborg och det är framförallt industrin som ligger bakom försvagningen. Industrin visar även en nedgång i Västernorrland men här märks även en markant försämring i byggkonjunkturen.

Företagens konjunkturbedömningar inför våren är sammantaget relativt neutrala och det rådande normalläget i det norrländska näringslivet väntas bestå. Prognoserna spretar dock mellan olika branscher. Mest negativa är företagen inom transport- och logistikbranschen som spår en kraftig försämring. Inom industrin, byggbranschen och bilhandeln väntas i stort sett oförändrade konjunkturlägen, medan övriga branscher räknar med förstärkningar.

Det starkaste konjunkturläget i höst återfinns inom IT-tjänster där högkonjunkturen består från i fjol. Uppgångar noteras inom transport- och logistikbranschen samt sällanköpshandeln där konjunktur-

indexen har ökat några snäpp, men fortsatt ligger inom ramen för normalkonjunktur. Läget inom industrin, som väger klart tyngst i den norrländska ekonomin, har försämrats under året och tynger det norrländska näringslivet. Konjunkturindex har sjunkit 19 enheter till +9, vilket beskriver ett normalstarkt konjunkturläge. Det råder en någorlunda samstämmig bild mellan industrins delbranscher. Merparten bedömer att läget har försvagats sedan förra året. Svagast konjunkturbedömning gör stålindustrin följt av massa- och pappersindustrin samt trävaruindustrin som samtliga bedömer att konjunkturen är svagare än normalt. Prognoserna på ett halvårs sikt indikerar endast en marginell försvagning för den norrländska industrin.

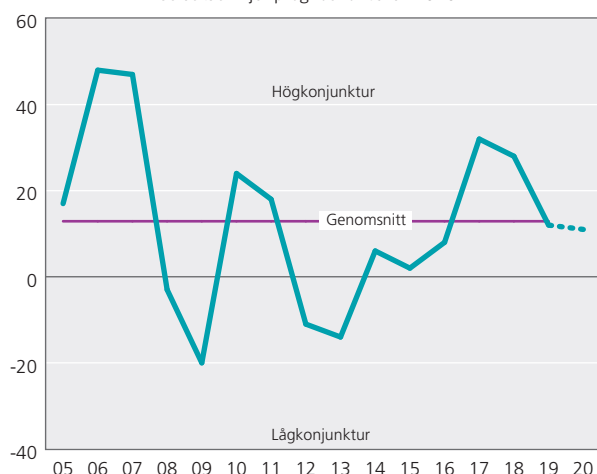
Industrikonjunkturen dämpades kraftigt i Gävleborg och Västernorrland och läget kan, i likhet med industrin i Jämtland och Västerbotten, beskrivas som normalt. Industrin i Norrbotten gör den klart starkaste konjunkturbedömningen och läget är starkare än normalt. Inför våren räknar industriföretagen i Norrbotten, Västernorrland och Jämtland med i stort sett oförändrade lägen. I Gävleborg och Västerbotten väntas nedgångar men normalkonjunkturen spås alltså bestå.

Läget för byggbranschen har försämrats under det senaste året och branschen har gått från högkonjunktur till ett läge som är något starkare än normalt. I alla län utom Norrbotten har byggkonjunkturen försvagats det senaste året. Nedgången är störst i Västernorrland där konjunkturindex har rasat från +58 till +8. Även företagen i Jämtland och Västerbotten bedömer att konjunkturen har försvagats kraftigt. I Jämtland, Gävleborg och Norrbotten är läget starkare än normalt medan byggföretagens konjunkturbedömningar i Västerbotten visar ett normalstarkt läge. En mindre försvagning väntas på ett halvårs sikt.

Inom sällanköpshandeln, som redovisas exklusive bilhandeln, råder det fortsatt normalkonjunktur. Starkast går handeln i Jämtland som i höstens undersökning innehar det högsta konjunkturindexet i branschen. Störst uppgång noteras dock i Västernorrland och sällanköpshandeln i länet har klivit ur lågkonjunkturen till ett normalt läge. I Västerbotten har utvecklingen varit den omvända och sällanköpshandeln har gått från brinnande högkonjunktur till ett normalstarkt

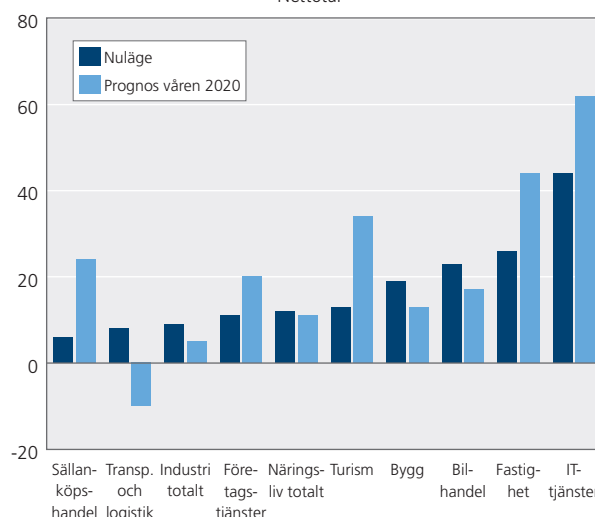
KONJUNKTURINDEX FÖR NORRLAND

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

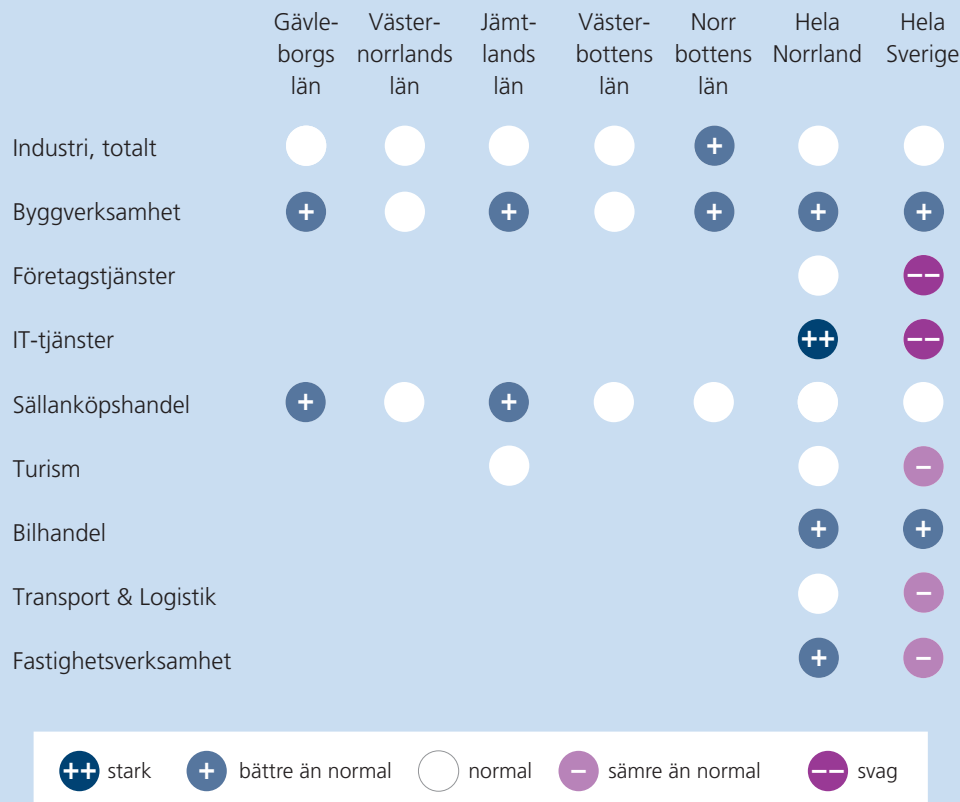

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

Nettototal

REGIONAL BRANSCHKONJUNKTUR tendens under hösten 2019

Konjunkturen i Norrland

Industrikonjunkturen i Norrland har dämpats där nedgångar framförallt uppvisas i Gävleborg och Västerbotten. Norrbotten sticker ut i jämförelse med de övriga länen och här råder fortsatt ett starkare läge än normalt. Även byggkonjunkturen har försvagats men läget är fortsatt bättre än normalt. Det förhållandet råder också inom Gävleborg, Jämtland och Norrbotten. Störst nedgång noteras i Västerbotten där byggbranschen har gått från ett urstarkt läge till normalkonjunktur. För sällanköpshandeln råder fortsatt ett normalstarkt läge. Störst förändring visar handeln i Västerbotten som, efter en kraftig tillbakagång i fjol, visar ett rejält uppsving och läget kan nu åter beskrivas som normalt. Även i Gävleborg och Jämtland har utvecklingen varit positiv och läget är starkare än normalt. Det är endast handeln i Västerbotten som noterar en försämring. Flera av de övriga branscherna visar oförändrade konjunkturlägen. Inom bilhandeln och fastighetsbranschen råder alltså ett starkare läge än normalt och normalkonjunkturen står sig när det kommer till transportbranschen. Företagstjänster har haft en svagare utveckling och likaså turistnäringen. IT-tjänster är den enda branschen som fortfarande karaktäriseras av högkonjunktur.

läge. I Gävleborg är läget något starkare än normalt medan handlarnas konjunkturbedömningar i Norrbotten visar på ett förstärkt normalläge. Prognoserna inför våren är spretiga och medan sällanköpshandeln i Västerbotten tror på kraftiga uppgångar räknar handlarna i Gävleborg med ett försämrat läge.

Bilhandeln fortsätter att gå bra och konjunkturen är precis som för ett år sedan starkare än normalt. Bilförsäljningen har ökat under innevarande höst och lönsamheten är normal. Till våren väntas en liten försvagning av läget och bakom nedgången ligger förväntningar om kraftigt minskade försäljningsvolymerna.

Stämningsslaget för företagstjänster, exklusive IT-tjänster, har försämrats kraftigt i höst. Efterfrågan har dämpats under året och lönsamheten är sämre än för ett år sedan. Den samlade bedömningen visar att konjunkturtoppen passerat och att läget nu är normalstarkt. Företagen ser framför sig en viss förstärkning av konjunkturen till våren.

Företag verksamma inom IT-tjänster har precis som för ett år sedan den mest positiva bilden om konjunkturläget. Trots en betydande avmattning visar företagets samlade bedömning på att det fortfarande råder högkonjunktur. Det förklaras av att konjunkturindex har fallit från en rekordhög nivå på +71 i fjol till +44. Företagen är positiva om den fortsatta konjunkturutvecklingen och spår en förstärkning av läget under kommande halvår.

Konjunkturläget inom turistbranschen är i höstens undersökning normalstarkt. Det är en nedgång från förra året då läget var klart starkare än normalt. I Jämtland, som är det enda länet där turistnäringen

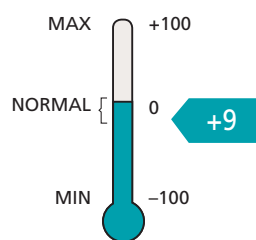
särredovisas, har utvecklingen i stora drag varit som för Norrland som helhet. Prognoserna för såväl Norrland som Jämtland pekar mot ett starkare läge framöver.

Normalkonjunkturen inom transport- och logistikbranschen har förstärkts från -8 till +8 i höst. Transportföretagen är dock mest pessimistiska om framtiden i höstens undersökning och prognoserna inför första halvåret 2020 pekar mot ett försämrat läge.

Läget inom fastighetsbranschen är precis som för ett år sedan starkare än normalt. I likhet med tidigare år ökade omsättningen markant under våren för att öka i ett lugnare tempo innevarande höst. Fastighetsbolagen räknar med en stark konjunkturutveckling framöver.

Sysselsättningsutvecklingen i Norrland är förhållandevis dämpad i höst. Inom industrin, byggsektorn och transportbranschen ligger sysselsättningen kvar på samma nivå som i våras. Prognoserna inför kommande halvår pekar mot att antalet anställda kommer att minska svagt inom de två förstnämnda medan transportföretagen räknar med större nedskärningar. Inom sällanköpshandeln och bilhandeln har personalstyrkan minskat svagt innevarande halvår och antalet anställda ser även ut att minska framöver. Den klart starkaste sysselsättnings-tillväxten, både under innevarande höst och kommande halvår, visar företagen verksamma inom IT-tjänster följt av företagstjänster. Inom turistnäringen har nyanställningarna ökat svagt det senaste året och prognoserna pekar mot att de fortsätter att öka i samma takt under nästa år. ■

Konjunkturindex

NÄRA DET NORMALA

Jämfört med föregående höst har industrikonjunkturen i Norrland svalnat något. Fortfarande ligger den dock inom gränsen för normalkonjunktur. De stora företagen märker av en tydligare avmattning än de små. Till våren väntas en marginell försvagning och det är stora företagen som är mer pessimistiska över konjunkturutvecklingen även kommande halvår.

Industrieföretagen utgör fortfarande en betydande del av det norrländska näringslivet. I konjunkturbarometern står industrin för ungefär hälften av vikten för det totala näringslivet och utvecklingen för industribranschen brukar följas av de övriga branscherna. Så var också fallet denna gång.

Efter ett uppsving 2017–2018 då konjunkturindex låg på +33 respektive +28 så har tempot bedarrat. I höstens barometer beräknas konjunkturindex för industrin som helhet till +9. Det är mycket nära det historiska genomsnittet och kan således betraktas som normalkonjunktur.

Svagare för storföretagen

Försvagningen är tydligare i de stora företagen, alltså företag med minst 100 anställda. Medan småföretagen fortfarande ökar produktionen så är produktionsnivån närmast oförändrad i storföretagen både första och andra halvåret i år. Samtidigt noteras en minskning av storföretagens ordergång innevarande halvår, både från svenska och utländska kunder.

Detta märks även på sysselsättningen där antalet anställda i småföretag ökat svagt sedan i våras medan det minskat svagt i de stora industrieföretagen. Andelen som anger att de har brist på yrkesarbetare är nästan dubbelt så stor bland småföretagen som bland de stora. Bristtalen är på samma nivå som förra hösten för småföretagen medan de sjunkit en del för storföretagen. Kapacitetsutnyttjandet inom industrin är nästan detsamma som föregående år. Närmare sex av tio företag producerar fortfarande med full kapacitet.

Nedgång i de flesta delbranscherna

Tittar man på de olika delbranscherna inom industrin framträder en någorlunda samstämmig bild. De flesta delbranscher har ett betydligt svagare läge än förra hösten. Det gäller exempelvis trävaruindustrin, massa- och pappersindustrin samt stål- och metallverken. I dessa är konjunkturbedömningen svagare än det normala. Inom verkstadsindustrin samt inom den kemiska industrin ligger konjunkturindexen fortfarande något över det historiska genomsnittet trots att de sjunkit jämfört med förra hösten. Livsmedelsindustrin är den enda delbranschen där indexet stigit. Uppgången kom dock efter en betydande nedgång förra hösten och konjunkturindex ligger nu precis över nollinjen.

Stål- och metallverk samt massa- och pappersindustrin har skurit ner på personalstyrkan något det senaste halvåret. Bland övriga delbranscher är sysselsättningen närmast oförändrad. Kapacitetsutnyttjandet är fortsatt relativt högt inom massa- och papperstillverkningen medan den minskat kraftigt inom stålindustrin. Den sistnämnda rapporterar dessutom om betydande problem med lönsamheten.

Marginell försvagning till våren

Till våren väntas inte någon dramatisk förändring av konjunkturläget. Företagen väntar sig endast en marginell försvagning. Återigen är de stora företagen lite mer pessimistiska. Särskilt när det gäller sysselsättningen där de räknar med vissa nedskärningar.

Inom stål- och metallverk samt massa- och pappersindustrin beräknas sysselsättningen fortsätta att minska även om företagen väntar sig både ökad produktion och ökad ordergång kommande halvår. Även livsmedelsindustrin räknar med att minska antalet anställda. Där väntas dock en svag minskning av ordergång och samt närmast oförändrad produktionsnivå. ■

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Ordergång från exportmarknaden

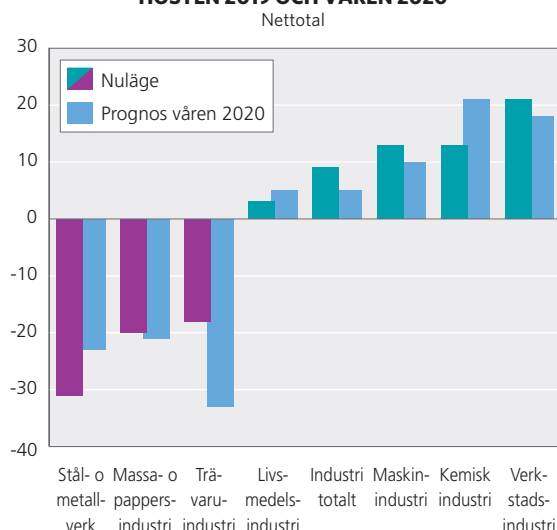
Ordergång från hemmamarknaden

Antal anställda

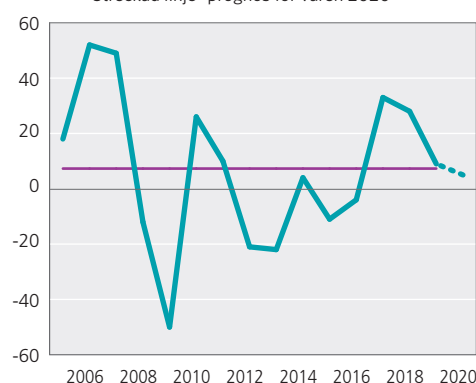

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005–2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

REJÄL KONJUNKTURNEDGÅNG

Förra höstens mycket starka konjunkturläge inom massa- och pappersindustrin har ersatts av ett svagare läge än normalt enligt höstens barometer. Produktionen har minskat under innevarande halvår trots att orderingsgången från såväl export- som hemmamarknaden har ökat. Till våren förväntar sig företagen att efterfrågan fortsätter att stiga men räknar inte med ett förbättrat konjunkturläge.

Massa- och pappersindustrin har historiskt sett noterats för en del kraftiga konjunktursvängningar under årens gång. Denna höst har konjunkturen inom massa- och pappersindustrin försämrats rejält sedan förra årets mätning. Konjunkturindex ligger nu på -20 vilket är en försvagning med hela 68 enheter från förra årets toppnotering. Branschen har därmed lämnat högkonjunkturen och klivit in i ett läge svagare än normalt.

Orderingsgången förstärktes under 2018 och har fortsatt att öka från både hemma- och exportmarknaden under året. Utfallet för våren visar att det framförallt var exportorderingsgången som ökade medan orderingsgången från hemmamarknaden låg kvar på en oförändrad nivå. Andra halvåret har efterfrågan fortsatt att stiga och inflödet av order kommer från såväl utlandet som den inhemska marknaden. Produktionen under våren blev följaktligen också större, men ökade i en lägre takt än vad fjolårets prognoser indikerade. I höst rapporterar företagen däremot om en lägre produktion. Den totala orderstocken är oförändrad jämfört med i våras, men däremot har orderstocksomdömet försämrats kraftigt. Andelen som anser att orderstocken är för liten har nästan fördubblats jämfört med förra hösten. En majoritet av företagen uppger dock att den är lagom stor. Även företagens bedömningar om färdigvarulagren har försämrats något, men fortfarande uppger åtta av tio företag att lagren är lagom stora.

Ett tydligare tecken på att konjunkturen har försämrats är att kapacitetsutnyttjandet har minskat sedan förra året då nio av tio företag uppgav att de producerade med full kapacitet. I höst har den andelen sjunkit till knappt sju av tio. Även investeringsplanerna inför det kommande halvåret är dämpade och drygt hälften

av företagen räknar med minskade investeringar.

Knappt en tredjedel av företagen inom massa- och pappersindustrin har minskat sin personalstyrka det senaste halvåret. Bristtalen har samtidigt sjunkit och det gäller både yrkesarbetare och tekniska tjänstemän. I höstens undersökning råder det inte längre någon brist på yrkesarbetare medan knappt tre av tio företag rapporterar om brist på tekniska tjänstemän. Det innebär att bristtalen för den sistnämnda är på samma nivå som för den norrländska industrin i stort. Lönsamheten i branschen har försämrats en del sedan förra året när den ansågs vara god och ligger i höst på en förhållandevis normal nivå.

Det största hindret för fortsatt expansion är fortfarande kapaciteten i befintliga maskiner och anläggningar. Tre av tio företag anser däremot att efterfrågeläget är det största hindret, vilket är en större andel än i fjol.

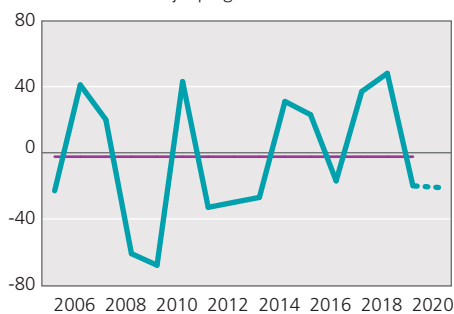
Ökad produktion till våren

Till våren förväntas orderingsgången att öka från såväl export- som hemmamarknaden. Det finns även en del utrymme för företagen att höja sitt kapacitetsutnyttjande och drygt fyra av tio förutspår att de under kommande halvår ska skruva upp produktionsvolymen. Trots det är konjunkturbedömningarna inför våren inte särskilt optimistiska och prognoserna pekar mot ett oförändrat läge. Personalstyrkan väntas fortsätta minska. ■

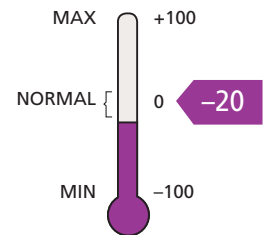
INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG
Nettototal hösten 2019

KONJUNKTURINDEX
Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-utsikter

Total produktionsvolym

Orderingsgång från exportmarknaden

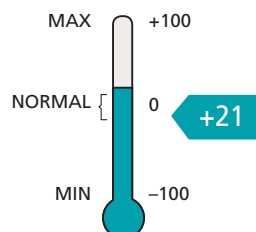
Orderingsgång från hemmamarknaden

Antal anställda

Konjunkturindex

LITEN AVMATTNING

Den norrländska verkstadsindustrin har lämnat konjunkturtoppen bakom sig. Fortfarande är dock läget något starkare än normalt. Produktionen fortsätter att öka men i lägre takt än tidigare samtidigt som orderingången har tappat fart. Lönsamheten och sysselsättningen är närmast oförändrad jämfört med de två föregående åren. Kommande halvår räknar företagen med ett närmast oförändrat konjunkturläge.

Förra hösten noterades den starkaste konjunkturbedömningen inom verkstadsindustrin sedan 2007. Konjunkturindex låg då på +45 vilket är en bit över gränsen för högkonjunktur. Prognoserna pekade mot ett närmast oförändrat konjunkturläge för våren 2019. Höstens undersökning visar dock att konjunkturen svalnat något. Konjunkturindex har backat till +21, vilket innebär att läget fortfarande är något starkare än normalt.

Svagare produktionsökning

Under första halvåret i år var det en fortsatt uppgång av produktion och orderingång, särskilt för de stora företagen. Under årets andra hälft har dock tempot avstannat. Indexet för produktion indikerar endast en marginell ökning jämfört med föregående halvår. Orderingången från exportmarknaden är i stort sett oförändrad medan order från hemmamarknaden minskat svagt. Dämpningen syns tydligast för storföretagen.

Indikatorerna för lönsamhet och sysselsättning är relativt neutrala. Knappt hälften av företagen anger att lönsamheten är normal och av de övriga anger en lite större andel att lönsamheten är god än som anger att den är dålig. Sysselsättningen steg markant under de två föregående åren men arbetsmarknaden ser ut att ha svalnat något då antal anställda endast ökat svagt jämfört med våren. Kapacitetsutnyttjandet ligger i stort sett på samma nivå som under de två föregående åren. Drygt hälften av företagen anger fortfarande att de producerar för fullt. Även bristtalen ligger nära siffrorna från 2017–2018, det gäller både yrkesarbetare och tjänstemän.

Verkstadsindustrin är det mest omfattande branschaggregatet inom industrin och innefattar bland annat företagen inom metall-, maskin-, elektronik- och fordonsindustrin. Av dessa branscher särredovisas resultat för maskinindustrin i barometern. Bilden för maskinindustrin är liknande den för hela verkstadsindustrin. Konjunkturindex toppade förra hösten på +48 men har fallit tillbaka till +13 hösten 2019. Produktion och orderingång har fortsatt att öka men i lägre takt än tidigare. Sysselsättningen är i höst ungefär på samma nivå som i våras. De stora maskinindustriföretagen är generellt mer positiva till konjunkturen i nuläget än de små.

Små förändringar väntas kommande halvår

Prognoserna inför våren är relativt försiktiga. Konjunkturläget inom verkstadsindustrin väntas vara i stort sett oförändrat och detsamma gäller produktionsnivån och orderingången. Företagens investeringsplaner indikerar endast en liten investeringsökning kommande halvår. Även anställningsplanerna är försiktiga och sysselsättningen väntas bli närmast oförändrad till våren.

Genomgående är de mindre företagen mer positiva i sina framtidsbedömningar än storföretagen. Bland de stora tror man på en liten konjunkturförsvagning och att produktion, orderingång och antal anställda minskar svagt till våren.

Även inom maskinindustrin räknar man med små konjunkturförändringar kommande halvår. Prognoserna är även här starkare för de små än för de stora företagen. ■

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

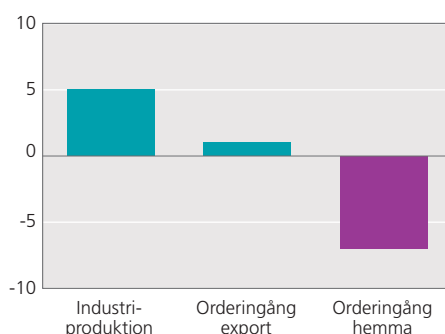

Antal anställda

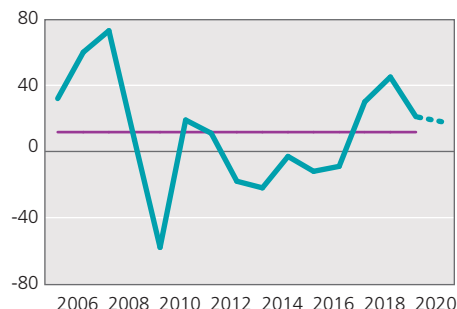
INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG

Nettotal hösten 2019

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005–2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

KRAFTIG FÖRSVAGNING

För ett år sedan rådde högkonjunktur och nu pekar konjunkturindex på att läget är svagare än normalt. Aktiviteten har hållits uppe, men efterfrågan har inte matchat produktionsnivån. Lönsamheten var god förra hösten, men har försämrats och är nu normal för de flesta. Företagen förväntar sig att läget försvagas ytterligare till våren.

Förra hösten befann sig trävaruindustrin i högkonjunktur, men läget har försvagats markant och branschen befinner sig nu i ett läge som är svagare än normalt. Konjunkturindex har tappat 59 enheter och gått från +41 till -18. Läget har försämrats både för större företag, med minst 100 anställda, och mindre och medelstora företag, men konjunkturförsvagningen har slagit hårdast mot de större företagen. Inom trävaruindustrin redovisas sågverken separat och för dessa har nedgången varit större än för den totala trävaruindustrin. För sågverken har konjunkturindex sjunkit från +62 förra hösten till -18.

Trots försvagningen i konjunkturen har företagen fortsatt att hålla uppe aktiviteten. Produktionen uppges ha ökat både under våren och hösten. Att efterfrågan har dämpats avslöjas dock av orderingången. I början av året höll sig efterfrågan på samma nivå som förra hösten, men efter sommaren har den försvagats kraftigt. Dämpningen har skett från såväl den utländska som inhemska marknaden, men nedgången är störst från exportmarknaden. Företagens bedömning om storleken på orderstocken är dyster. Knappt ett av tio företag har svarat att orderboken är relativt stor medan nästan vartannat företag uppger att den är för liten. Trävarubranschens bedömning av orderstocken är klart svagare än för industrin som helhet.

Stor ökning av färdigvarulagren

Förra hösten uppgav ungefär vartannat trävaruföretag att lönsamheten var god. I höst har den andelen minskat markant och för merparten av företagen är lönsamheten nu normal. De större företagen har haft en något större försämring av lönsamheten än de mindre företagen. För sågverken, som hade en mycket god lönsamhet för ett år sedan, har tappet varit ännu större än för den totala trävaruindustrin.

INDUSTRIPRODUKTION OCH ORDERINGÅNG
Nettotal hösten 2019

Kapacitetsutnyttjandet ligger kvar på samma nivå som för ett år sedan, med hälften av företagen som producerar för fullt. Aktiviteten har hållits uppe, men då efterfrågan inte har matchat produktionsnivån har det lett till att företagens färdigvarulager har ökat kraftigt. Drygt fyra av tio företag har för stora lager för närvarande. Personalstyrkan inom trävarubranschen har i stort sett varit oförändrad det senaste året.

Det största expansionshindret för företagen är efterfrågeläget. Det var det även för ett år sedan, men upplevs som ett större bekymmer i höstens undersökning, vilket är helt i linje med den konjunkturförsvagning som har skett det senaste året.

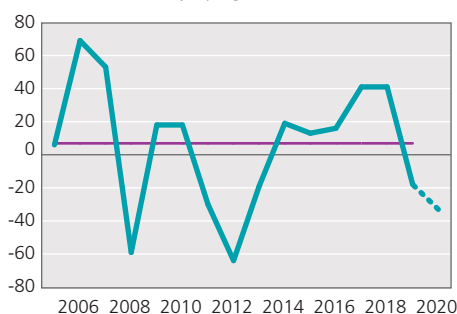
Sämrare konjunktur framöver

Trävarubranschen ser framför sig att läget fortsätter att försvagas till våren. Den stora merparten av företagen tror visserligen att konjunkturen kommer att vara oförändrad kommande halvår, men nästan tre av tio företag anar en försämring. Enbart sett till sågverken så är det ännu fler. Där är det nästan lika många som ser framför sig en konjunkturförsvagning som att läget kommer att vara oförändrat. Trots det så har flera sågverk planer på att utöka personalstyrkan till våren, medan trävarubranschen som helhet väntas ligga kvar med lika många anställda även kommande halvår.

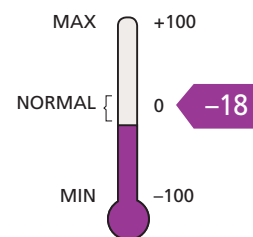
Företagen förmodar att det kommer att ske en svag ökning av orderingången framöver. Produktionsplanerna visar också på att man kommer att hålla en god nivå med flera företag som ser framför sig att de kommer att skruva upp produktionen till våren. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

Konjunkturindex

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur- utsikter

Total produktionsvolym

Orderingång från exportmarknaden

Orderingång från hemmamarknaden

Antal anställda

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Total
produktionsvolym

Orderingång-
hemmamarknad

Antal
anställda

UPPÅT FÖR LIVSMEDELSINDUSTRIN

Läget för livsmedelsföretagen har förbättrats något sedan förra hösten. Det råder alltså normalt konjunktur men nu på uppåt sidan. Produktionen har minskat efter att orderingången föll under våren. Inför våren spår de flesta företagen att rådande konjunkturläge består.

Livsmedelsindustrin befinner sig i ett bättre läge än för ett år sedan och branschens konjunkturindex har ökat från -11 i fjol till +3 i höst. Det är nära det historiska genomsnittet och innebär att industrin fortfarande ligger i ett normalläge, men ett förbättrat sådant jämfört med förra hösten. Under första halvåret sjönk orderingången svagt på såväl export- som hemmamarknaden. Bedömningarna för innevarande halvår visar att utvecklingen vänt upp och inflödet av order har ökat något från både den inhemska och utländska marknaden. Däremot har produktionen hos de norrländska livsmedelsföretagen minskat något efter en mindre ökning i våras. Kapacitetsutnyttjandet ligger dock kvar på en i stort sett oförändrad nivå och knappt hälften av företagen producerar med full kapacitet. Trots det något förbättrade stämningsläget i branschen har lönsamheten försämrats det senaste året. Det är särskilt andelen företagen som anser att lönsam-

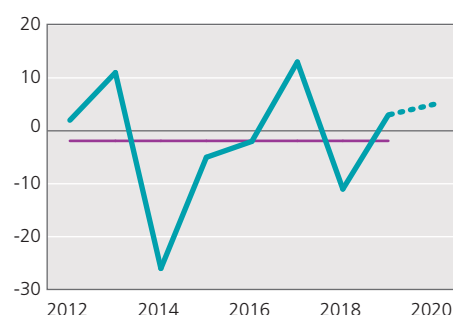
heten är god som har minskat. Nästan sju av tio företag anser dock att den ligger på en normal nivå.

Oförändrat läge till våren

Företagen räknar med ett oförändrat konjunkturläge till våren. Efterfrågan från både export- och hemmamarknaden väntas minska svagt och företagen räknar med en i stort sett oförändrad produktionsnivå. Sysselsättningsplanerna är dock dämpade och antalet anställda väntas minska. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

■ BYGGVERKSAMHET

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Byggnad

Antagna anbud

Antal
anställda

MINSKAT BYGGGANDE

Byggnadskonjunktoren har mattats det senaste året och efterfrågeläget utgör ett allt större expansionshinder i branschen. Jämfört med för ett år sedan har byggandet minskat något. Till våren väntas konjunktoren försvaga ytterligare ett snäpp.

Byggnadskonjunktoren har försvagats det senaste året och konjunkturindex har fallit från +43 förra hösten till +19. Det innebär en avmattning från ett mycket starkt läge till närmast normalkonjunktur. Det är delbranschen installationer och slutbehandling som har försvagats mest och har för tillfället ett svagare konjunkturläge än bygg- och anläggningsbranschen. Gemensamt för de båda är dock att högkonjunktoren har fått ge vika. Medan det råder normalkonjunktur i den förstnämnda är läget fortfarande starkare än normalt inom bygg och anläggning.

Byggnadskonjunktoren i Norrland visar en liten nedgång sedan förra hösten men det är framförallt företagens bedömningar om orderstocken som har försämrats. Ytterligare ett tecken på att byggnadskonjunktoren har försvagats är att resursutnyttjandet har gått ner jämfört med fjolårets undersökning, men fortfarande bedömer hälften av företagen att det ligger på en lagom nivå. Lika stor andel anger efterfrågeläget som det största expansionshin-

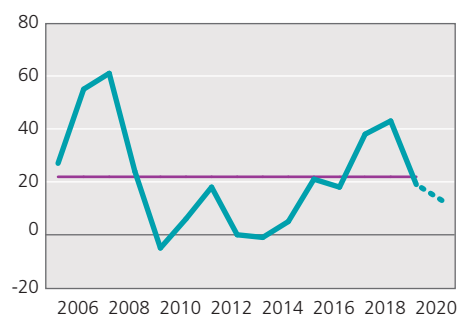
dret. Tillgången på arbetskraft är inte ett lika stort problem som för ett år sedan även om det fortfarande råder viss brist på framförallt tekniska tjänstemän.

Dämpade konjunkturutsikter

Prognoserna inför våren pekar mot en liten försvagning av byggnadskonjunktoren. Det är företagen inom installationer och slutbehandling som räknar med ett försämrat läge medan bygg- och anläggningsbranschen är neutrala i sina prognoser. Sammantaget väntas byggandet minska något. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

STARKT LÄGE TROTS AVMATTNING

Högonkonjunktur råder fortfarande för IT-tjänsterna trots en avmattning i höstens mätning. Efterfrågan har fortsatt att öka men i en lägre takt än tidigare. En konjunkturförstärkning väntas till våren och såväl efterfrågan som sysselsättningen tros öka kraftigt.

I förra årets mätning befanns sig IT-tjänsterna i brinnande högonkonjunktur och alla prognospi-lar pekade uppåt. Utfallet för hösten visar en an-norlunda bild och konjunkturindex har sjunkit med 27 enheter till +44. Det är en betydande avmattning men branschen befinner sig fortfarande i högonkonjunktur. Förra hösten förväntade sig IT-tjänsteföretagen en stor efterfrågeökning till våren. Efterfrågan ökade också något men långt ifrån vad som förväntats. I höst har faktureringsvolymerna tagit fart igen och drygt hälften av företagen uppger att faktureringsvolymen är större än första halvåret. Lönsamheten har försämrats något men kan fortfarande anses förhållandevis stark. Nästan nio av tio företag anser att den är normal till god. Det är dock en mindre andel som anser att den är bättre än normalt i jämförelse med förra höstens mätning.

Personalstyrkan har fortsatt att öka i snabb takt och hälften av företagen rapporterar att antalet anställda har ökat sedan i våras. Tillgången på arbetskraft anses

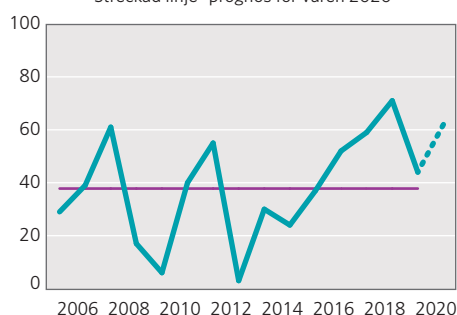
fortfarande vara det största hindret till fortsatt expansion och bristen på framförallt branschkompetent personal är alltjämt stor. Efterfrågeläget har samtidigt seglat upp som ett allt större bekymmer och nästan fyra av tio företag anger detta som det främsta expansionshindret.

Positiva förväntningar

IT-tjänsteföretagen ser ljus på det kommande halvåret. Prognosen pekar på ett starkare läge och företagen tror på en kraftig efterfrågeökning, fler anställda och en förbättrad lönsamhet. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

+44

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

FÖRETAGSTJÄNSTER ■

FORTSATT BRIST PÅ PERSONAL

Förra hösten befann sig företagstjänsterna i högonkonjunktur, men sedan dess har läget dämpats rejält. Konjunkturindex har tappat 31 enheter och uppgår nu till +11, vilket indikerar att normalkonjunktur råder. Till våren väntas en måttlig förstärkning av konjunkturen.

Att läget har försvagats märks genomgående i företagens svar. Lönsamheten har gått ner märkbart det senaste året och är nu att betrakta som normal snarare än god som den var förra hösten. Den optimism som rådde för ett år sedan avspeglade sig också i företagens prognoser som, med facit i hand, inte har förverkligats. Bland annat såg företagen framför sig att faktureringsvolymerna skulle öka rejält första halvåret i år. Dessa steg visserligen något i början av året, men i höst har faktureringsvolymerna tvärtom sjunkit något.

Eftersom läget för företagstjänsterna har varit så starkt de senaste åren så har efterfrågan inte varit något bekymmer. Det som har hindrat företagen från att växa har snarare varit brist på arbetskraft. Trots konjunkturdämpningen är det fortsatt brist på branschkompetent personal. Det råder ingen större brist på övrig personal utan det är just personer med den rätta branschkompetensen som efterfrågas. Företagen har visserligen nyan-

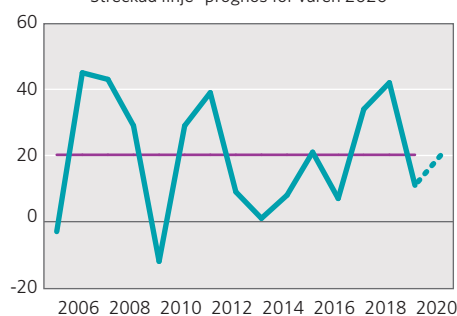
ställt sedan i våras, men sysselsättningstillväxten har dämpats jämfört med tidigare år.

Svag förbättring till våren

Företagen ser framför sig en måttlig förstärkning av konjunkturen till våren. Det finns förväntningar på att faktureringsvolymerna ska öka, vilket också väntas resultera i en viss förbättring av lönsamheten. Då det fortfarande råder personalbrist finns planer på att nyanställa framöver. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

+11

KONJUNKTURLÄGE

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

OPTIMISM INOM HANDELN

Den norrländska sällanköpshandeln befinner sig i normalkonjunktur. Läget ser på många plan bättre ut än förra hösten, bland annat har försäljningen ökat och lönsamheten stärkts. Det råder även optimism inför våren.

Konjunkturindex för sällanköpshandeln har förbättrats svagt sedan förra hösten, från ± 0 till $+6$. För några år sedan, 2015–2016, var läget starkare än normalt, men sedan 2017 råder det normalkonjunktur.

Även om konjunkturindex inte uppvisar någon större skillnad sedan förra hösten så lyser mer positiva tongångar igenom i flera av frågorna. Det gäller inte minst försäljningsvolymen som uppges ha ökat kraftigt. Den tilltog under våren och har sedan fortsatt att stiga markant under hösten. Att försäljningen har växt märks också på lönsamheten som har förbättrats rejält. Drygt fyra av tio handlare uppgav i höstens undersökning att lönsamheten är bättre än normalt. Ungefär var femte företag uppgav förvisso att den är dålig, men sammantaget får lönsamheten ändå betraktas som god för tillfället. Även investeringsplanerna är mer optimistiska än föregående år.

Trots den mycket starka försäljningstillväxten det senaste året har sysselsättningen inte utvecklats i sam-

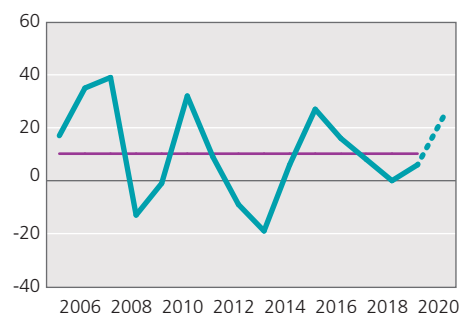
ma takt. I höst har antalet anställda till och med minskat något.

Stärkt konjunktur till våren

Inför kommande halvår råder det optimism. Nästan fyra av tio företag ser framför sig en förstärkning till våren. Handlarna tror däremot inte på någon stor ökning av försäljningsvolymen utan tvärtom att den kommer att sjunka. Trots det finns förväntningar på en förbättrad lönsamhet. Handlarna har planer på att minska ner på personalstyrkan framöver, vilket kan ha en positiv inverkan på lönsamheten då kostnaderna sjunker. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005–2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

BILHANDEL

PROGNOS INFÖR VÅREN 2020

Konjunktur-
utsikter

Försäljningsvolym

Lönsamhet

Antal
anställda

ÖKAD FÖRSÄLJNING

Konjunkturläget inom bilhandeln är oförändrat och ligger kvar på en starkare nivå än normalt. Försäljningen har ökat under hösten och lönsamheten ses som normal. Det kommande halvåret förväntas läget dock försämrats något.

Läget inom bilhandeln är fortsatt starkare än normalt och konjunkturindex ligger kvar på oförändrade $+23$ i höstens undersökning. I samband med införandet av det nya skattesystemet bonus malus förra året var det flera bilhandlare som rapporterade om kraftigt minskade försäljningsvolymen under andra halvåret. Försäljningen fortsatte även att minska något under våren, vilket var väntat då prognoserna pekat mot en liknande utveckling. Under innevarande höst har försäljningen däremot tagit fart igen och fyra av tio bilhandlare anger att försäljningen har ökat. Det har dock inte förbättrat lönsamheten i branschen som fortfarande ses som normal. Sysselsättningen har minskat svagt men för sju av tio företag är personalstyrkan oförändrad. Nästan sex av tio företag anger dock att det råder brist på personal, vilket är en ökning jämfört med förra hösten. Efterfrågeläget ses som det största hindret för att få verksamheten att växa, men en nästan lika stor andel anser att det även finns andra faktorer, som exem-

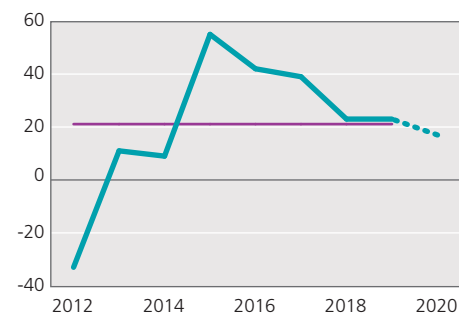
pelvis högre fordonsskatter och skärpta miljökrav, som motverkar en fortsatt expansion.

Lägre försäljning väntas

Bilhandlarna spår en liten försämring av konjunkturen kommande halvår. Försäljningsvolymen väntas minska kraftigt, men företagen håller hårt i sin personal och sex av tio räknar med en oförändrad personalstyrka. Det väntas leda till en något försämrad lönsamhet. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012–2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

BÄTTRE LÖNSAMHET

Läget för transportföretagen har förbättrats något sedan förra hösten, men branschen befinner sig fortfarande i normalkonjunktur. Det är i första hand en förbättrad lönsamhet som ligger bakom uppgången. Utsiktarna är desto dystrare och prognoserna pekar mot att läget försvagas till våren.

Stämningsläget inom transportbranschen har förbättrats sedan förra hösten. Konjunkturindex har stigit med 16 enheter och landar i höst på +8. Det är nästan i paritet med det historiska genomsnittet och indikerar ett normalt läge.

Bakom förstärkningen ligger framförallt en bättre lönsamhet. Andelen som anser att lönsamheten är dålig har nästan halverats jämfört med förra hösten. Drygt två av tio företag uppger att den är dålig samtidigt som en större andel rapporterar om ökade marginaler. Detta trots att transportvolymerna har minskat under året. Visserligen låg transportvolymerna kvar på en oförändrad nivå i våras, men uppges ha minskat svagt andra halvåret. Den svagare efterfrågan på transporter sammanfaller med en dämpad efterfrågan inom den norrländska industrin. Företagens prognoser inför kommande halvår pekar mot att transporter fortsätter att minska och därmed en försämrad lönsamhet.

+8

KONJUNKTURLÄGE

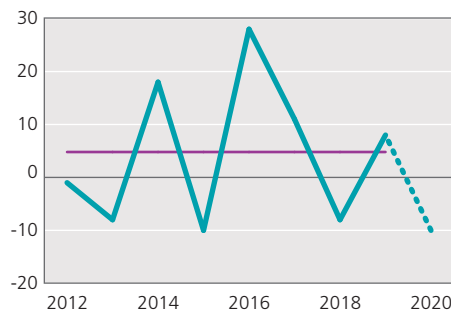
Brist på chaufförer

I likhet med för ett år sedan utgör tillgången på arbetskraft fortsatt ett betydande expensionshinder i branschen. Det är särskilt bristen på chaufförer som har ökat sedan i fjol, vilket knappt hälften av företagen rapporterar om. Även efterfrågeläget utgör ett bekymmer men i mindre grad än förra hösten. Tre av tio företag ser inget hinder för att fortsätta expandera.

Kommande halvår ser företagen framför sig att läget kommer att försvagas kraftigt. Det väntas påverka selsättningen som tros minska kraftigt. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020Konjunktur-
utsikter

Transportvolym

Lönsamhet

Antal anställda

FASTIGHETSVERKSAMHET ■

INTE LIKA STARKT SOM VÄNTAT

Den starka prognosen från föregående år infriades inte för fastighetsbranschen. Trots att konjunkturläget försvagades något ligger det i linje med det historiska snittet. Kommande halvår väntas på nytt en uppgång.

Hösten 2017 noterade fastighetsbranschen ett konjunkturindex på +45. Vid förra årets undersökning sjönk detta något till +32 men prognoserna var då väldigt positiva om framtiden. Utvecklingen under 2019 har dock inte riktigt infriat förväntningarna. Konjunkturindex backade några enheter till och noterades till +26 hösten 2019. Det ligger precis över det historiska genomsnittet från 2012, då branschen undersöktes för första gången i konjunkturbarometern.

Branschens omsättning steg markant under första halvåret i år. Ökningen ligger dock i linje med mönstret från tidigare år där det också varit en starkare utveckling under första halvan respektive år. Andra halvåret har ökningarna varit relativt måttliga. Det mönstret ser ut att gälla även i år. Under innevarande halvår anger nästan nio av tio företag att omsättningen är oförändrad från föregående halvår.

Närmare sju av tio rapporterar brist på branschkompetent personal, den högst uppmätta andelen hittills.

+26

KONJUNKTURLÄGE

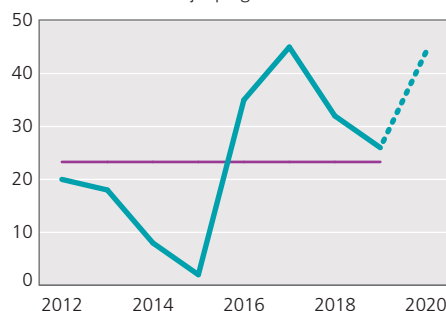
Andelen som anger tillgång på arbetskraft som det främsta expensionshindret har ökat, men det är fortfarande efterfrågeläget som utgör det största hindret.

Prognoserna är positiva

Fastighetsbolagen räknar med en stark konjunkturutveckling framöver. Företagen räknar med både ökad omsättning och högre beläggningsgrad till våren. Prognoserna är dock inte lika starka som vid förra höstens undersökning. Det kan ses som ett tecken på en ökad osäkerhet inom branschen trots allt. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2012-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

PROGNOS
INFÖR VÅREN 2020Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Beläggning

Investerings-
planer

PROGNOS
INFÖR 2020

Konjunktur-
utsikter

Omsättning

Lönsamhet

Antal
anställda

NORMALLÄGE INOM TURISMEN

Årets undersökning ger en något tvekydig bild av konjunkturen inom turistnäringen. Samtidigt som konjunkturindex har sjunkit jämfört med förra hösten, så har bokningarna och omsättningen stigit kraftigt.

Konjunkturindex för turistbranschen har försvagats med 18 enheter sedan förra året och uppgår i höst till +13, vilket indikerar att normalkonjunktur råder. I enlighet med prognoserna för ett år sedan har dock omsättningen ökat rejält det senaste året, både den gångna vintern och sommaren steg fakturerandet markant i jämförelse med motsvarande säsong förra året. I takt med omsättningsökningen så har bokningarna tilltagit jämfört med för ett år sedan. Hela 98 procent av företagen uppger i höst att bokningsläget antingen är normalt eller bra.

Personalbristen kvarstår

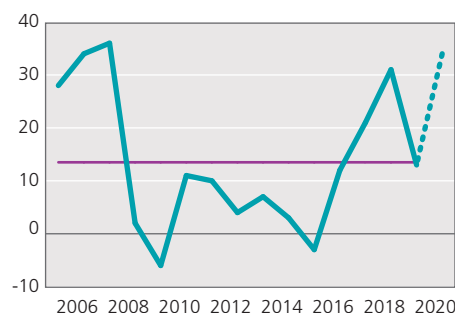
Det ökade bokningstrycket har emellertid inte haft genomslag på lönsamheten, utan den har istället försvagats något. Den övervägande majoriteten av företagen uppger att lönsamheten är normal, men något färre än förra året har svarat att den är god. Det är samtidigt få företag, endast ett av tio, som drivs med en svag lönsamhet.

Förra året var bristen på branschkompetent personal relativt stor. Sedan dess har det skett en svag ökning av antalet anställda, men i ungefär vartannat turistföretag kvarstår bristen. I höstens undersökning har fler företag, knappt tre av tio, uppgett att de har brist även på övrig personal.

Optimismen är stor inför kommande år och företagen förväntar sig en kraftig förbättring av turistkonjunkturen. Det finns framför allt höga förväntningar på att lönsamheten ska förbättras. Företagen räknar inte med att nyrekrytera utan personalstyrkan ser i stort ut att ligga kvar på samma nivå som i höst. ■

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Sträckad linje=prognos för våren 2020

GÄSTNÄTTER

ANTAL GÄSTNÄTTER I NORRLAND

		2014	2015	2016	2017	2018
Gävleborg	Hotell	573 969	602 470	632 088	657 327	664 884
	Stugbyar och vandrarhem	101 094	88 218	78 042	89 019	84 962
	Camping	280 439	256 725	307 604	319 845	317 581
	Privata stugor o lägenh.	49 426	49 923	49 448	52 382	163 600
	Gästnätter totalt	1 004 928	997 336	1 067 182	1 118 573	1 231 027
Västernorrland	Hotell	690 223	738 402	730 707	742 511	765 645
	Stugbyar och vandrarhem	107 655	127 416	115 843	116 621	112 722
	Camping	305 509	304 482	315 765	276 574	285 322
	Privata stugor o lägenh.	8 114	25 503	5 058	4 223	4 801
	Gästnätter totalt	1 111 501	1 195 803	1 167 373	1 139 929	1 168 490
Jämtland	Hotell	722 647	783 239	809 468	831 888	886 295
	Stugbyar och vandrarhem	400 816	511 357	460 486	452 868	621 037
	Camping	492 275	486 190	528 836	562 035	545 010
	Privata stugor o lägenh.	987 030	1 142 118	1 201 374	1 229 887	921 113
	Gästnätter totalt	2 602 768	2 922 904	3 000 164	3 076 678	2 973 455
Västerbotten	Hotell	803 921	854 002	941 102	979 242	996 267
	Stugbyar och vandrarhem	163 678	168 687	170 168	149 570	134 271
	Camping	573 107	570 704	587 624	664 297	663 188
	Privata stugor o lägenh.	42 325	55 169	49 176	48 654	49 807
	Gästnätter totalt	1 583 031	1 648 562	1 748 070	1 841 763	1 843 533
Norrbotten	Hotell	1 070 770	1 097 251	1 106 059	1 144 623	1 201 961
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	679 851	698 037	749 791	794 335	813 671
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	2 191 442	2 290 434	2 313 054	2 410 053	2 516 200
Norrländ totalt	Hotell	3 861 530	4 075 364	4 219 424	4 355 591	4 515 052
	Stugbyar och vandrarhem	..	..	..	..	..
	Camping	2 331 181	2 316 138	2 489 620	2 617 086	2 624 772
	Privata stugor o lägenh.	..	..	..	..	..
	Gästnätter totalt	8 493 670	9 055 039	9 295 843	9 586 996	9 732 705

SVAG EXPORTÖKNING

Uppgifterna på denna sida baseras på en regional fördelning av utrikeshandelsstatistiken. Beräkningarna är av schablonmässig karaktär, vilket gör att resultatet skall tolkas med försiktighet. Företagens export och import fördelas med hjälp av antalet anställda på respektive arbetsställe.

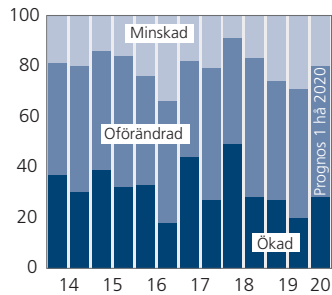
Efter några svaga år steg exportförsäljningen för de norrländska exportföretagen kraftigt under 2017. Under 2018 fortsatte exporten att stiga räknat i nominella värden och ökade med 1 procent jämfört med året innan. Gävleborgs och Västernorrlands län stod för de största uppgångarna men även Västerbottens län visade en positiv utveckling. I Norrbotten minskade exporten något efter en mycket kraftig ökning året innan. Även i det minst exportberoende länet Jämtland sjönk exporten.

För andra året i följd ökade försäljningen för de största exportbranscherna massa- och pappersindustrin samt verkstadsindustrin. I den förstnämnda var uppgången 9 procent medan ökningen inom verkstadsindustrin var något lägre. Även inom kemi- respektive livsmedelsindustrin ökade exporten. Även importen

till Norrland fortsatte att stiga under 2018 och ökade i en snabbare takt än exporten. I och med det ökade importens andel av exporten, från 36 procent året innan till 41 procent under 2018. Importandelen steg i samtliga län. ■

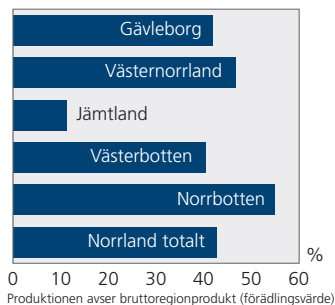
INDUSTRINS EXPORTORDER

Andel företag med ökad, oförändrad resp. minskad exportorder. Jämförelse med föregående halvår. Procent

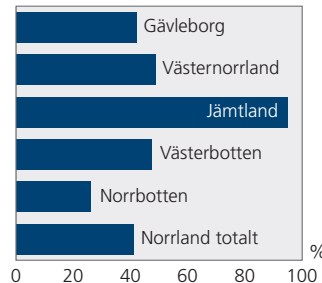

VARUEXPORTE I ETT LÄNSPERSPEKTIV ■

EXPORTENS ANDEL AV NÄRINGS- LIVETS PRODUKTION ÅR 2017

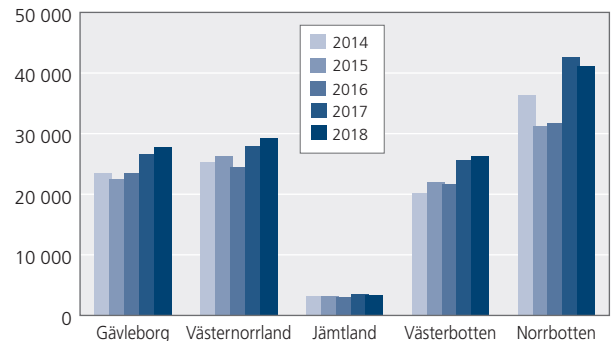

IMPORT I RELATION TILL EXPORT ÅR 2018

VARUEXPORTENS UTVECKLING 2014-2018

Värden i miljoner kronor per län

EXPORTSTRUKTUREN I NORRLAND ■

VARUEXPORTE FÖRDELAD PÅ LÄN OCH BRANSCH

Värden i mkr 2018

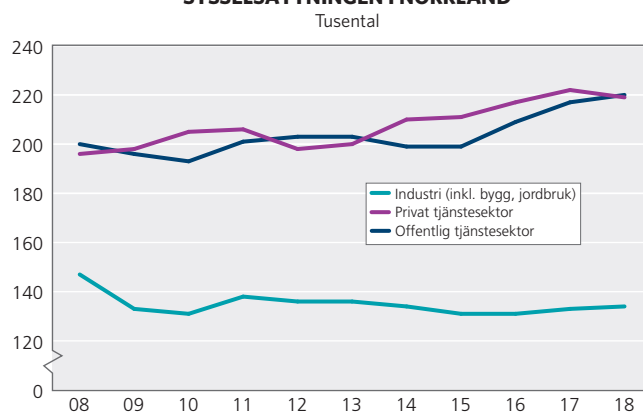
	Gävleborg	Västernorrland	Jämtland	Västerbotten	Norrbotten	NORRLAND
Mineralutvinning	..*	..*	..*	..*	..*	..*
Livsmedelsindustri	22	181	76	82	319	679
Trävaruindustri	1 744	2 081	919	1 484	1 650	7 877
Massa/pappersindustri	9 609	14 517	13	2	8 617	32 759
Kemisk/gummivaruindustri	291	3 726	38	722	296	5 074
Stål- och metallindustri	8 178	649	35	1 481	3 869	14 213
Verkstadsindustri	4 548	4 578	1 214	16 574	2 080	28 994
Övrig industri	360	329	252	1 812	20 873	23 627
Byggverksamhet	28	47	52	74	40	242
Partihandel	1 114	901	468	2 437	1 310	6 230
Övrigt	1 820	2 262	350	1 573	2 066	8 071
Totalt	27 716	29 271	3 418	26 242	41 121	127 767

* Branschen har slagits ihop med Övrig industri på grund av sekretess.

SYSSELSÄTTNING

Sysselsättningsstillväxten i Norrland dämpades under 2018 efter två år i följd med kraftiga ökningar. Procentuellt sett var uppgången endast marginell men antalet sysselsatta var drygt 900 fler än året innan. Utvecklingen var betydligt svagare än i riket som helhet där antalet sysselsatta ökade med 1,8 procent. En minskad sysselsättning inom den privata tjänstesektorn höll tillbaka utvecklingen i Norrland. Nedgången uppgick till 1,3 procent jämfört med året innan. Inom industrin steg antalet sysselsatta med 0,2 procent och inom den offentliga sektorn var ökningen 1,6 procent. Utvecklingen innebar att den offentliga sektorn med knapp marginal sysselsatte fler personer än den privata tjänstesektorn i Norrland under 2018. *Anm: Nyligen har vissa kvalitetsbrister i underlaget till Arbetskraftsundersökningarna (AKU) identifierats. Osäkerheten i statistiken för 2018 är därför något högre än normalt.*

SYSSELSÄTTNINGEN I NORRLAND

BOSTADSBYGGANDE

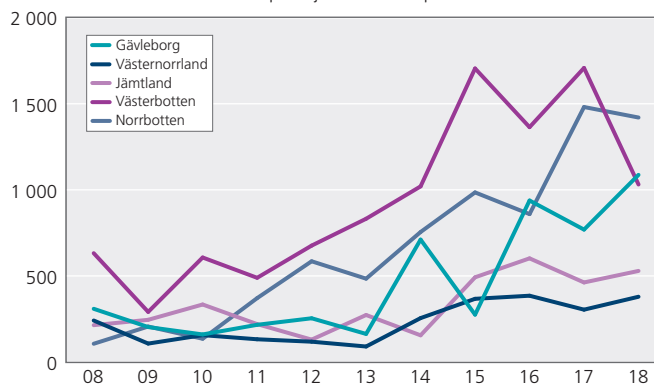
ANTAL PÅBÖRJJADE BOSTÄDER

	2015	2016	2017	2018
Gävleborg				
Flerbostadshus	156	830	619	891
Småhus	119	108	150	196
Totalt	275	938	769	1 087
Västernorrland				
Flerbostadshus	284	260	213	261
Småhus	83	125	91	118
Totalt	367	385	304	379
Jämtland				
Flerbostadshus	348	377	266	406
Småhus	144	225	196	123
Totalt	492	602	462	529
Västerbotten				
Flerbostadshus	1 364	1 106	1 461	873
Småhus	341	258	247	158
Totalt	1 705	1 364	1 708	1 031
Norrbottn				
Flerbostadshus	745	643	1 159	1 241
Småhus	240	216	322	179
Totalt	985	859	1 481	1 420
Norrland				
Flerbostadshus	2 897	3 216	3 718	3 672
Småhus	927	932	1 006	774
Totalt	3 824	4 148	4 724	4 446

Antalet påbörjade bostäder i Norrland var fortsatt högt under 2018 sett i ett historiskt perspektiv, men minskade jämfört med året innan. Utvecklingen följde därmed i samma fotspår som riket. Nedgången var dock inte lika markant i Norrland och sammantaget minskade bostadsbyggandet med knappt 6 procent under 2018. Det var framförallt i Västerbotten som byggandet dämpades, men även Norrbotten noterade en svag minskning.

BOSTADSBYGGANDE

Antal påbörjade bostäder per år

NYREGISTRERADE BILAR

Fram till tredje kvartalet i år har nyregistreringarna av personbilar i Norrland minskat med drygt 21 procent jämfört med samma period i fjol. Inbromsningen kan delvis förklaras av införandet av skattesystemet bonus-malus som började gälla 1 juli 2018. Nedgången i nyregistreringarna gäller samtliga Norrlandslän.

ANTAL NYREGISTRERADE PERSONBILAR

	2017				2018				2019		
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3
Gävleborg	1 954	2 491	2 169	2 212	1 922	3 097	1 172	1 447	1 521	1 960	1 844
Västernorrland	1 758	2 197	1 958	2 068	1 674	3 363	987	1 344	1 360	1 574	1 639
Jämtland	827	913	811	925	737	1 834	344	626	594	577	554
Västerbotten	1 833	2 033	1 763	1 765	1 638	2 692	958	1 207	1 189	1 433	1 426
Norrbottn	1 273	1 537	1 336	1 427	1 298	1 831	600	762	894	1 246	1 219
NORRLAND	7 645	9 171	8 037	8 397	7 269	12 817	4 061	5 386	5 558	6 790	6 682

INDUSTRINS OMSÄTTNING STIGER I SNABB TAKT

Näringslivets omsättning i Norrland har ökat stadigt de senaste tre åren. Andra kvartalet i år ökade omsättningen inom näringslivet med 1 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var en något lägre tillväxttakt än första kvartalet då omsättningen steg med 2 procent. Ökningen under första kvartalet låg i linje med utvecklingen för riket. Andra kvartalet låg omsättningen i riket kvar på en oförändrad nivå. Även näringslivet i Stockholms respektive Västra Götalands län hade en svagare utveckling andra kvartalet. I Stockholms län ökade omsättningen med knappt 1 procent medan utvecklingen var negativ i Västra Götaland, där det var en minskning på drygt 1 procent. Även sett över det senaste året har

omsättningen ökat snabbare i det norrländska näringslivet och i årstakt var ökningen drygt 6 procent andra kvartalet. Det går att jämföra med Stockholm och Västra Götaland som ökat med 5 respektive 1 procent.

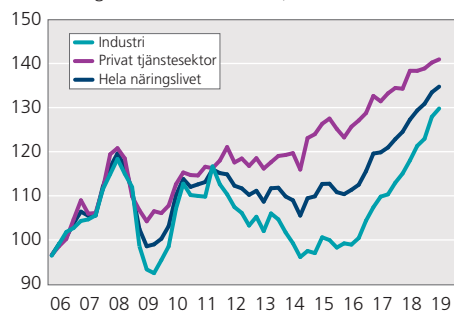
Såväl industrin som tjänstesektorn har bidragit till den positiva utvecklingen i Norrland sedan slutet av 2016. Omsättningen inom industrin hade en nedåtgående trend 2011–2014 men har därefter vänt uppåt. Den snabba ökningstakten har inneburit att gapet mellan industrin och tjänstesektorn har minskat. Det är särskilt tydligt de senaste fyra kvartalen. Andra kvartalet i år var omsättningen inom industrin 10 procent högre än motsvarande kvartal i fjol. Inom tjänstesektorn var ökningen knappt 2 procent. Första och andra

kvartalet i år steg omsättningen med knappt 1 procent under respektive kvartal. Det kan jämföras med industrin där ökningarna låg på drygt 4 respektive drygt 1 procent under motsvarande perioder.

Inom Västerbottens och Gävleborgs näringsliv ökade omsättningen andra kvartalet med drygt 2 procent, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Det var klart högre ökningstakter än i övriga norrländslän. I Norrbotten var ökningen knappt 1 procent medan den var oförändrad i Västernorrlands län. I Jämtland minskade omsättningen med drygt 2 procent. Jämfört med andra kvartalet i fjol var ökningen starkast i de två nordligaste länen med uppgångar på över 7 procent. ■

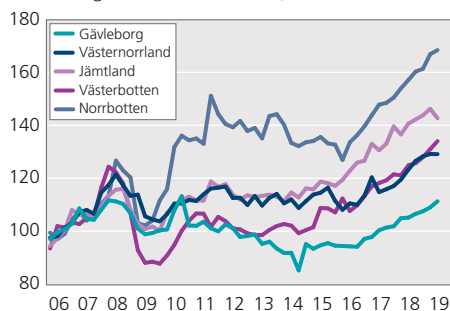
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET I NORRLAND

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

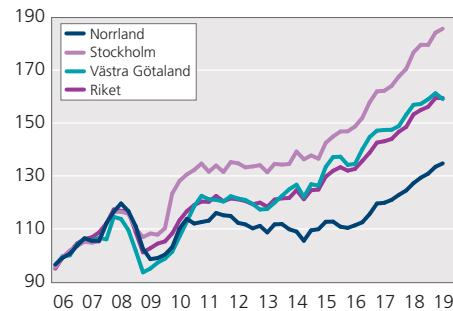
OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

OMSÄTTNING NÄRINGSLIVET

Säsongrensade kvartalsvärden, index 2006=100

SVAGARE LÖNEÖKNING I NORRLAND ÄN I RIKET

Lönerna inom den privata och offentliga sektorn i Norrland minskade med knappt 2 procent andra kvartalet i år, säsongrensat och jämfört med kvartalet innan. Nedgången följde efter en kraftig ökning första kvartalet på drygt 5 procent. Även Västra Götaland noterade en krympande lönesumma andra kvartalet medan utvecklingen i Stockholms län var positiv. Ökningen i Stockholms län följde dock efter en nedgång första kvartalet. Under det senaste året har

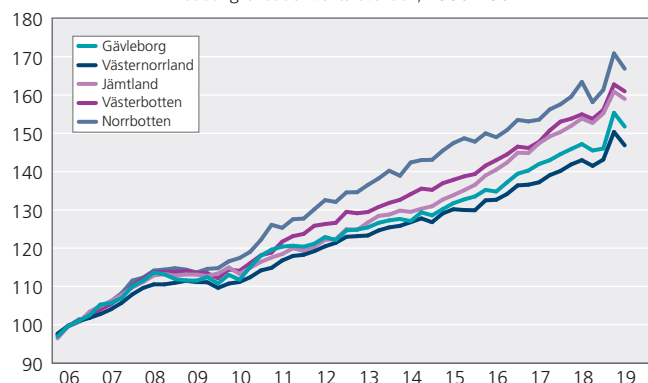
lönerna ökat med 3 procent i Norrland. Det var svagare än både riksgenomsnittet, Stockholms och Västra Götalands län som alla noterade uppgångar på runt 4 procent.

I Norrland har löneutvecklingen varit starkast i Västerbottens län det senaste året. Ökningen har varit i linje med riksgenomsnittet medan lönesummorna i Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län har ökat i takt med genomsnittet för Norrland. I Norrbotten

var uppgången drygt 2 procent. Den senaste tiden kan dock en större variation anas och lönesummorna har minskat under två av de senaste fyra kvartalen i samtliga norrländslän. Andra kvartalet i år sjönk lönesumman i samtliga län. Säsongrensat och jämfört med första kvartalet minskade lönerna med drygt 2 procent i Gävleborgs, Västernorrlands och Norrbottens län. I Jämtland och Västerbotten var nedgångarna drygt 1 procent. ■

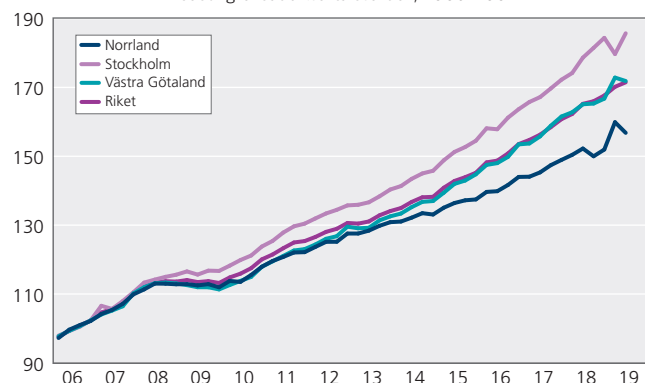
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

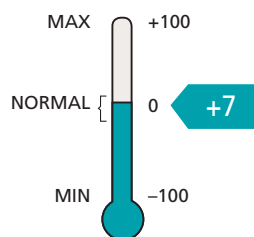
LÖNESUMMA PRIVAT OCH OFFENTLIG SEKTOR

Säsongrensade kvartalsvärden, 2006=100

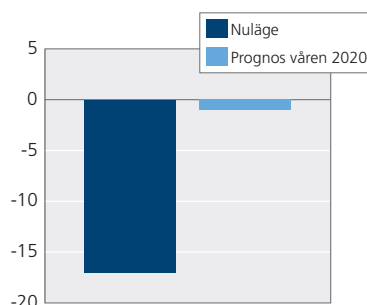

Näringslivet

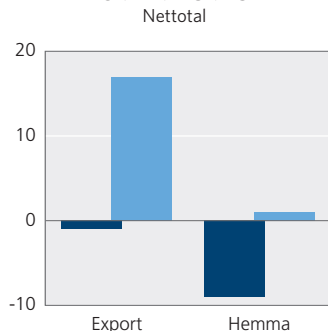
INDUSTRIPRODUKTION

Netttotal

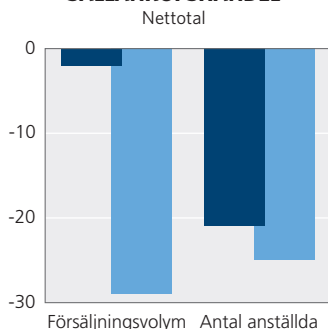
ORDERINGÅNG

Netttotal

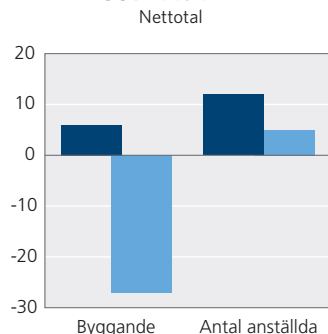
SÄLLANKÖPSHANDEL

Netttotal

BYGGVERKSAMHET

Netttotal

INDUSTRIEN TYNGER

Konjunktoren i Gävleborg har försvagats och konjunkturindex har gått från starkast till svagast bland Norrlandslänen. Näringslivet i länet befinner sig nu inom ramen för normalkonjunktur men en fortsatt dämpning väntas kommande halvår. Det är främst industrin som försvagats i höst men även byggbranschen har vikt nedåt. Läget inom sällanköpshandeln har däremot förbättrats.

Prognos våren 2020

Nedgång för industrin

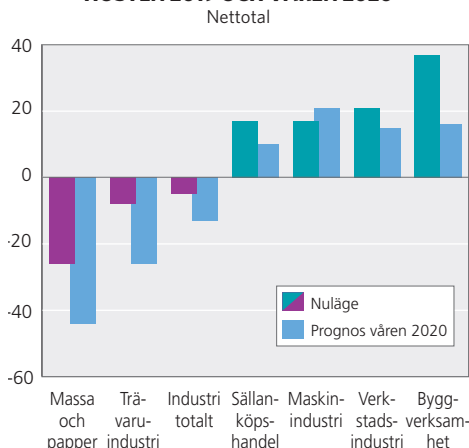
Konjunkturindex för industrin har fallit rejält sedan förra årets mätning och ligger nu på -5, vilket är en försämring med hela 47 enheter. Högkonjunkturen ligger nu i det förflutna och industrin befinner sig istället i ett normalläge. Samtliga delbranscher rapporterar om ett försämrat läge men det är framför allt massa- och pappersindustrin samt trävaruindustrin som upplevt de kraftigaste nedgångarna. Produktionen har däremot rört sig åt olika håll innevarande halvår. Inom massa- och pappersindustrin samt verkstadsindustrin har produktionen minskat medan trävaruindustrin har ökat sin produktion. Den samlade bedömningen är dock att produktionen till viss del har minskat och flera företag har dragit ner på sin personalstyrka. Den totala orderstocken har ökat svagt men nästan hälften av industriföretagen anser att den är för liten.

Till våren förväntas läget försämrats ytterligare något. Orderingången från hemmamarknaden spås vara oförändrad medan efterfrågan från exportmarknaden väntas öka något. Företagen räknar med en oförändrad produktionsnivå.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020

Netttotal

Nära högkonjunktur för byggbranschen

Byggkonjunkturen har under det senaste året vikt nedåt. Branschen befinner sig trots det i ett starkt läge med ett konjunkturindex på +37. Byggaktiviteten minskade i våras, men har ökat svagt under hösten. Antalet antagna anbud är dock relativt oförändrat medan stocken av pågående arbeten har ökat något. Företagen utnyttjar även sina resurser i större utsträckning än i fjol. Tre av tio företag har även anställt ny personal. Till våren väntas läget försämrats ytterligare och både byggandet och de antagna anbuden förväntas minska.

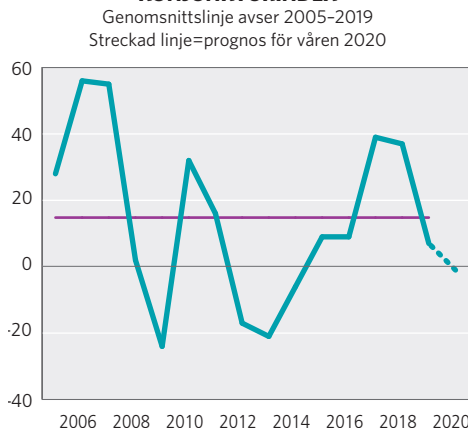
Starkare läge för sällanköpshandeln

Det senaste året har konjunkturläget för sällanköpshandeln förbättrats. Konjunkturindex ligger nu på +17, vilket är ett något starkare läge än normalt. Under våren minskade försäljningen men har under hösten varit oförändrad. Sysselsättningen har minskat men en majoritet av handlarna rapporterar alltjämt om en oförändrad arbetsstyrka. Lönsamhetsomdömet har inte förändrats nämnvärt och det är fortfarande fler företag som anser att lönsamheten är dålig än god. Till våren väntas en viss försvagning av konjunkturläget med lägre försäljning och färre anställda. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020

Netttotal

NORMALSTARKT LÄGE

I likhet med övriga norrlandslän har konjunkturen i Västernorrland försä-
gats det senaste året. Konjunkturindex har sjunkit 19 enheter till +9 och läget
kan beskrivas som normalstarkt. Stämningssläget inom såväl industrin som
byggbranschen har försämrats kraftigt medan företagen inom sällanköps-
handeln är betydligt mer optimistiska om rådande läge.

Prognos våren 2020

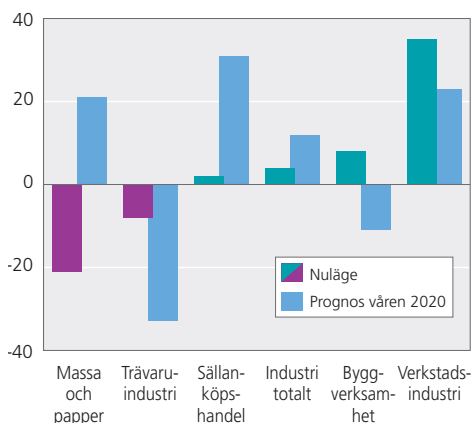
Svagare industrikonjunktur

Efter tre år i rad med förstärkningar har in-
dustrikonjunkturen mattats det senaste året.
Konjunkturindex har sjunkit med 36 enhe-
ter till +4 i höst vilket betyder en förflyttning
från högkonjunktur till ett normalläge. Med-
an höstens konjunkturindex för trävaruindu-
strin faller inom ramen för normalkonjunk-
tur är läget svagare än normalt för företagen
inom massa- och papper. Verkstadsindustrin
rapporterar om en betydligt bättre utveckling
och läget är starkare än normalt.

Trots det något dystrare stämningssläget
för industrin i länet så har än så länge inga
större förändringar skett jämfört med för ett
år sedan. Inflödet av order är i stort sett oför-
ändrat såväl på export- som hemmamarkna-
den. Produktionen har å andra sidan ökat och
lönsamheten är något bättre jämfört med för-
ra hösten. På nedåtsidan hittas ett försämrat
orderstocksomdöme och nästan en tredjedel
anser att orderstocken är för liten i förhållan-
de till produktionskapaciteten.

Prognoserna inför våren indikerar ett för-
bättrat läge. Företagen räknar med en bety-
dande produktionsökning i spåren av en ökad
ordergång från både utlandet och hemma-
marknaden.

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER
HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020
Nettotal

Ökat byggande i höst

Konjunkturindex för byggbranschen har
sjunkit från urstarka +58 till +8 i höst. Nå-
gon tydlig förklaring till raset går dock inte
att utläsa. Visserligen har de antagna anbuden
minskat något men orderstocksomdömet har
trots det förbättrats. Det är framförallt ande-
len företag som anser att orderstocken är stor
som har ökat. Samtidigt har byggandet, ef-
ter en mindre nedgång i våras, ökat kraftigt
i höst.

Prognoserna pekar mot en fortsatt avmatt-
ning i konjunkturen. Byggföretagen väntar
sig ett svagare efterfrågeläge och knappt hälft-
en räknar med att byggandet minskar.

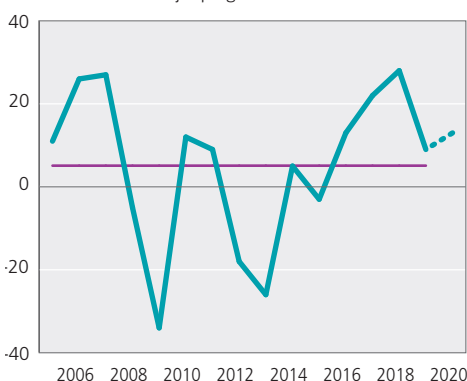
Uppsving för handeln

Läget inom sällanköpshandeln har förbätt-
rats avsevärt det senaste året. Konjunkturin-
dex har ökat från -51 i fjol till +2 i höst vilket
anses som normalläge. Försäljningsvolymerna
ökade kraftigt i våras och utvecklingen har
fortsatt uppåt under hösten. Lönsamheten är
nu också betydligt bättre och drygt åtta av tio
företag anser att lönsamheten är normal el-
ler god.

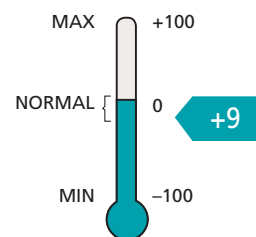
Till våren räknar handlarna med en kraftig
konjunkturförstärkning. Bakom uppgången
ligger framförallt förväntningar om en fort-
satt förbättrad lönsamhet. ■

KONJUNKTURINDEX

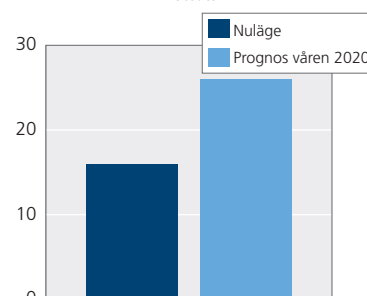
Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

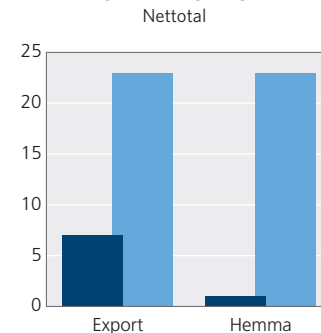
Näringslivet

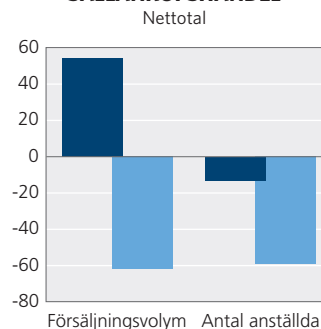
INDUSTRIPRODUKTION
Nettotal

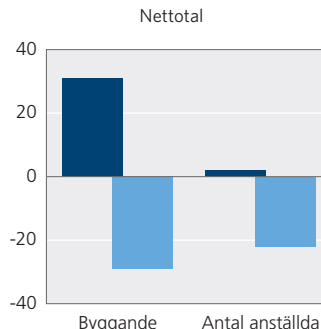
ORDERINGÅNG
Nettotal

SÄLLANKÖPSHANDEL
Nettotal

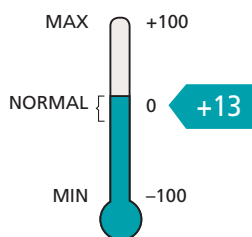

BYGGVERKSAMHET
Nettotal

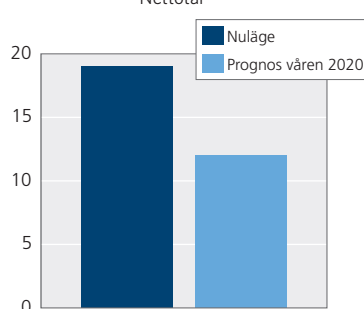

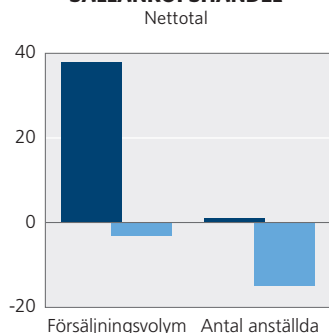
Näringslivet

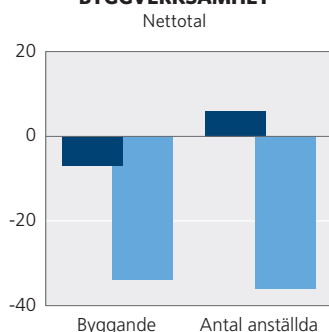
INDUSTRIPRODUKTION

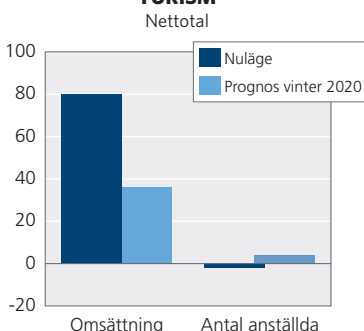
SÄLLANKÖPSHANDEL

BYGGVERKSAMHET

TURISM

LYFT FÖR HANDELN

Konjunktoren i Jämtland har försvagats sedan förra hösten och konjunkturindex har minskat från +27 i fjol till +13. Nedgången märks inom såväl industrin som byggbranschen och turistnäringen. För sällanköpshandeln har läget stärkts i höst och av samtliga Norrlandslän är handelsföretagen i Jämtland också mest positiva om det rådande läget i branschen.

Prognos våren 2020

Dämpad ordergång för industrin

Industriföretagen anser att konjunkturläget har dämpats något sedan förra hösten och konjunkturindex har sjunkit med 13 enheter till +2, vilket fortfarande kan beskrivas som ett normalläge. Framförallt har efterfrågan dämpats och ordergången är oförändrad från både export- och hemmamarknaden. Däremot har produktionen till viss del ökat efter att ha legat still sedan förra hösten. Prognoserna inför våren antyder ett oförändrat konjunkturläge. Inflödet av order väntas stiga från såväl utlandet som den inhemska marknaden och företagen räknar med att höja produktionen några snäpp. Antalet anställda väntas ligga kvar på oförändrade nivåer.

Försämrat läge för byggbranschen

Konjunkturläget i byggbranschen bedöms ha dämpats kraftigt sedan förra hösten. Konjunkturindex har fallit tillbaka 35 enheter till +19. Bygget har minskat svagt under hösten, men framförallt visar stocken av pågående arbeten en kraftig nedgång. Det har dock inte påverkat sysselsättningen som till och med har ökat svagt. Resursutnyttjandet ligger också kvar på en hög nivå. Efterfrågan är dock svag och värdet av de antagna anbuden

har fortsatt att minska under året. Prognoserna inför kommande halvår är dämpade och de flesta pilar pekar nedåt.

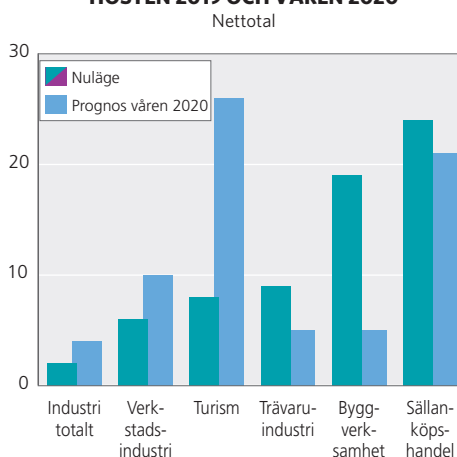
Ökad försäljning för sällanköpshandeln

Sällanköpshandeln har lyft sedan förra året och befinner sig i ett konjunkturläge som är starkare än normalt. Konjunkturindex har ökat från +10 i fjol till +24. Försäljningen föll något under första halvåret men bedöms ha ökat mycket kraftigt under hösten. Lönsamheten har också förbättrats något och åtta av tio företag anser att den är god eller normal. Sysselsättningen ligger kvar på en oförändrad nivå. Till våren räknar företagen med att rådande konjunkturläge består. Handlarna spår en kraftig förstärkning av lönsamheten.

Stark faktureringsökning inom turismen

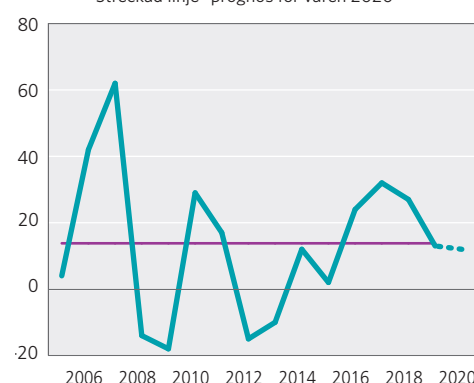
Konjunkturindex för turistnäringen i Jämtland har minskat från +38 till +8 i höstens undersökning och läget kan beskrivas som normalstarkt. Trots nedgången bedömer företagen att faktureringsarna har ökat rejält både under vinter- och sommarsäsongen. Det har dock inte bidragit till att stärka lönsamheten. Prognoserna inför vintersäsongen 2020 pekar mot att faktureringsarna fortsätter att stiga och drygt hälften av företagen spår att lönsamheten förbättras kommande år. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

STABILT INOM INDUSTRIEN

Konjunkturen i Västerbotten har försvagats sedan i fjol. Industrikonjunkturen har hållit ställningarna förhållandevis väl, medan företagen inom byggbranschen och sällanköpshandeln är betydligt mindre positiva till konjunkturen i höst jämfört med för ett år sedan. Prognoserna för det kommande halvåret visar totalt sett inte på några större förändringar i konjunkturen.

Prognos våren 2020

Gott orderläge i verkstadsindustrin

Samtidigt som industrikonjunkturen i Norrland som helhet försämrats är den i Västerbotten i stort sett oförändrad jämfört med förra hösten. Konjunkturindex har backat blygsamma fyra enheter till +11, vilket är i nivå med den norrländska industrin som helhet. Varken produktionsvolymerna eller orderingen har förändrats särskilt mycket. Orderläget har dock försvagats jämfört med hösten 2018. Antalet anställda ökade i våras, men har därefter minskat något.

Inom trävaruindustrin har produktionsvolymen utvecklats starkt. Däremot har orderingen mattats avsevärt jämfört med i våras och branschens bedömning av det aktuella konjunkturen ligger nu på minussidan. Inom kemiindustrin har såväl produktionsvolymen som orderingen minskat det senaste halvåret. Trots det är bedömningen av konjunkturen mer positiv än inom trävaruindustrin. Verkstadsindustrin bedömer konjunkturen som något starkare än inom industrin som helhet. Bakgrunden kan vara ett betydligt bättre orderläge.

Industrikonjunkturen väntas försvagas något på ett halvårs sikt. Omdömena när det gäller produktionsvolymens utveckling an

tyder ingen större minskning, medan en beskedlig nedgång väntas för orderingen.

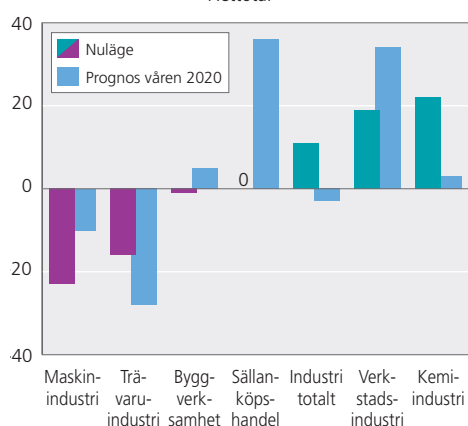
Svagt positiva utsikter i byggbranschen

Byggkonjunkturen har försvagats betydligt jämfört med förra hösten då branschen låg på gränsen till högkonjunktur. Hösten 2019 tar positiva och negativa omdömen ut varandra. Det är med andra ord ett neutralt konjunkturläge. Byggandet föll framför allt under första halvåret men har därefter stabiliserats. Utsikterna för det kommande halvåret är svagt positiva och byggföretagen räknar med att återigen öka personalstyrkan, trots att orderstocken för närvarande är i minsta laget och många företag har lediga resurser.

Svårtolkat inom handeln

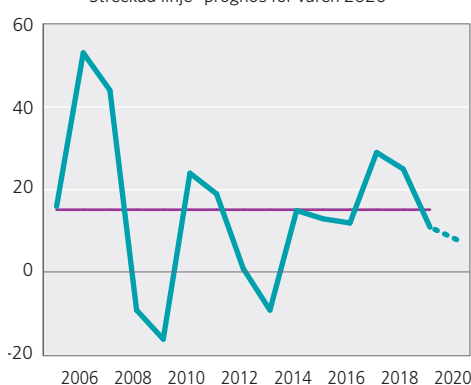
Trots ökade försäljningsvolymerna och mer positiva omdömen om lönsamheten har sällanköpshandelns bedömning av konjunkturen försämrats betydligt sedan förra hösten. Konjunkturindex har fallit från +51 till ±0. Det råder dock optimism inför det kommande halvåret och branschen räknar med en kraftig konjunkturförstärkning det närmaste halvåret. Den optimismen ser ut att baseras på förväntningar om en ökad lönsamhet snarare än på fortsatt ökade försäljningsvolymerna. ■

KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER
HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020
Nettotal

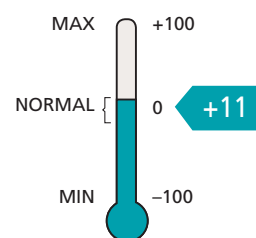

KONJUNKTURINDEX

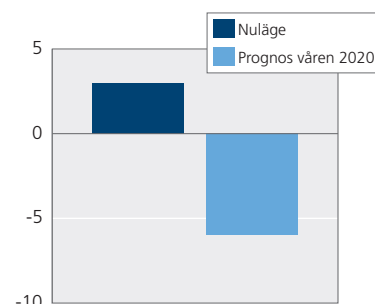
Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

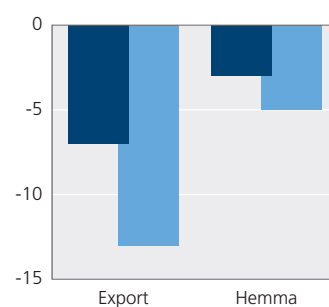
Näringslivet

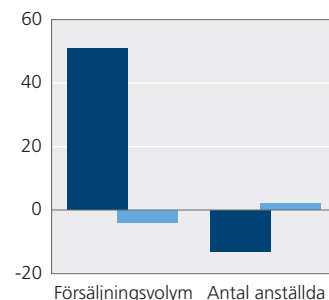
INDUSTRIPRODUKTION
Nettotal

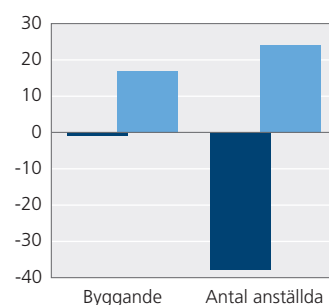
ORDERINGÅNG
Nettotal

SÄLLANKÖPSHANDEL
Nettotal

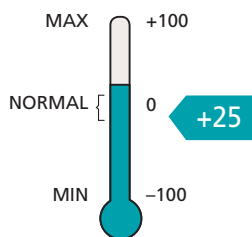

BYGGVERKSAMHET
Nettotal

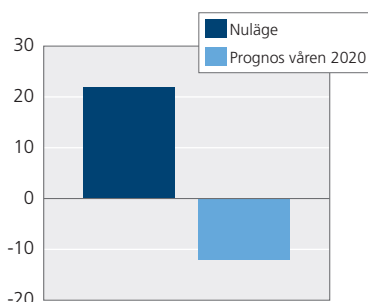

Näringslivet

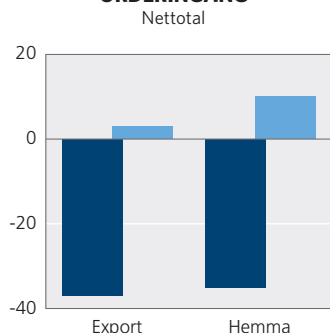
INDUSTRIPRODUKTION

Nettotal

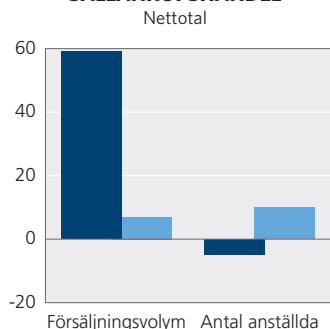
ORDERINGÅNG

Nettotal

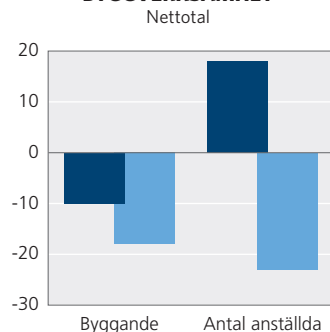
SÄLLANKÖPSHANDEL

Nettotal

BYGGVERKSAMHET

Nettotal

STARKASTE LÄNET

Norrbotten har utmärkt sig jämfört med övriga Norrlandslän de senaste åren. 2015 var konjunkturen i länet svagast av samtliga men uppgången därefter var stark och hösten 2017 hade Norrbotten det klart starkaste konjunkturläget. En avmattning inleddes i fjol men i år var konjunktturnedgången endast marginell. Norrbotten fick därför åter klart högst konjunkturindex av de fem länen med +25.

Prognos våren 2020

Det svänger om industrin

Den främsta orsaken till de stora svängningarna de senaste åren är utvecklingen för industrin. Hösten 2015 var konjunkturindex nere på -27 och två år senare var det uppe i +66. I fjol sjönk index med hela 34 enheter, men i år var nedgången endast 3 enheter vilket innebär att konjunkturindex landade på +29.

Den totala industriproduktionen har ökat i hygglig takt under andra halvåret i år. Däremot har orderingsgången minskat en del, både från export- som hemmamarknaden. Lönsamheten är fortsatt förhållandevis god men en klart större andel än i fjol anser att lagren är för stora.

Konjunkturen för de delbranscher som särredovisas är betydligt svagare än för industrin som helhet. Verkstadsindustrin tappade 44 enheter till +7 i höst medan trävaruindustrin rasade från +29 till -45. Att den totala industrin skiljer sig så mycket från dessa beror på att det finns andra industribranscher som väger tungt i länet, som exempelvis gruvindustrin och stålindustrin.

Kommande halvår väntas endast en svag konjunkturbedgång för den totala industrin i Norrbotten.

Fortsatt bra drag inom byggsektorn

Konjunkturindex för byggbranschen steg med 2 enheter till +29 i höst. Efter ett par år med ökat byggande ser dock en avmattning ut att ha inletts. Företagen bedömer att byggandet minskar svagt andra halvåret i år. Stocken av pågående arbeten ökar fortfarande i relativt snabb takt vilket har medfört en ökad sysselsättning i branschen. Värdet på antagna anbud ser dock ut att sjunka något.

Kommande halvår väntas efterfrågan fortsätta sjunka svagt, vilket leder till en fortsatt minskning av byggandet och nedskärningar av personalstyrkan.

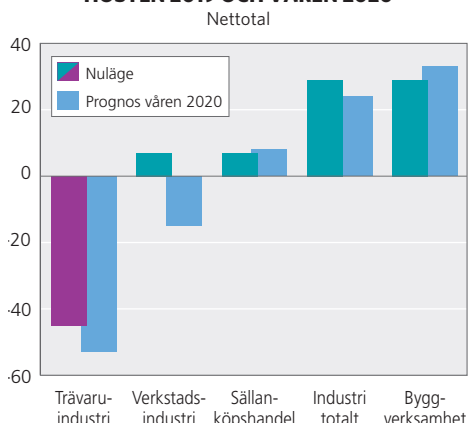
Stark försäljning i sällanköps handeln

Konjunkturindex för sällanköpshandeln vände upp från -2 förra hösten till +7. Majoriteten av företagen rapporterar om ökad försäljningsvolym både första och andra halvåret i år. Lönsamheten har också förbättrats avsevärt. Trots positiva försäljningssiffror har inte sysselsättningen ökat jämfört med våren.

Till våren räknar handlarna med i stort sett oförändrat konjunkturläge. Det innebär små förändringar vad gäller försäljning och anställningsplaner men det är ändå en liten större andel som tror på ökningarna än som tror på minskningar. ■

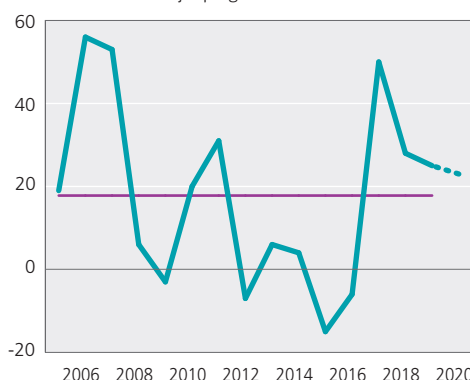
KONJUNKTURLÄGET I OLIKA BRANSCHER

HÖSTEN 2019 OCH VÅREN 2020

KONJUNKTURINDEX

Genomsnittslinje avser 2005-2019
Streckad linje=prognos för våren 2020

BRANSCHÖVERSIKT MED KONJUNKTURINDEX 2019

	GÄVLEBORG			VÄSTERNORRLAND			JÄMTLAND			VÄSTERBOTTEN			NORRBOTTEN			NORRLAND		
	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾	Syssel- satta ¹⁾	Andel ²⁾ %	Konj. index ³⁾
Utvinning av mineraler	0,1	2,5	..	0,1	1,3	..	0,1	1,7	..	0,9	16,1	..	4,3	78,4	..	5,4	1,1	..
Tillverkningsindustri, tot ⁵⁾	18,1	31,3	-5	12,4	21,4	4	4,2	7,3	2	12,8	22,0	11	10,5	18,0	29	58,0	11,7	9
- Livsmedelsindustri	0,5	14,5	..	0,6	16,0	..	0,5	13,3	..	0,9	24,7	..	1,1	31,5	..	3,6	0,7	3
- Trävaruindustri	2,1	28,0	-8	1,3	17,2	-8	0,8	10,8	9	1,8	23,8	-16	1,5	20,2	-45	7,6	1,5	-18
- - Sågverksindustri	0,7	19,4	..	0,8	23,7	..	0,5	13,4	..	0,9	27,3	..	0,6	16,2	..	3,4	0,7	-18
- Massa- och pappersindustri	2,3	36,4	-26	2,5	38,8	-21	0,0	0,4	..	0,3	5,2	..	1,2	19,3	..	6,4	1,3	-20
- Kemisk industri	0,6	17,4	..	1,5	45,4	..	0,1	4,4	..	0,8	25,0	22	0,3	7,9	..	3,2	0,6	13
- Stål- och metallverk	4,7	60,2	..	0,8	10,8	..	0,0	0,3	..	0,9	12,0	..	1,3	16,7	..	7,8	1,6	-31
- Verkstadsindustri	6,3	27,8	21	4,6	20,0	35	1,8	7,9	6	6,8	29,9	19	3,3	14,5	7	22,8	4,6	21
- - Maskinindustri	1,2	20,7	17	1,5	25,8	..	0,5	9,0	..	2,3	40,0	-23	0,3	4,4	..	5,9	1,2	13
- Övrig industri	1,5	23,5	..	1,2	18,1	..	0,9	14,0	..	1,2	18,3	..	1,7	26,1	..	6,5	1,3	..
Byggverksamhet	9,7	24,0	37	7,6	18,9	8	4,0	9,9	19	9,2	22,8	-1	9,9	24,4	29	40,5	8,1	19
Bilhandel	1,3	21,0	..	1,4	22,7	..	0,8	12,8	..	1,4	22,8	..	1,3	20,8	..	6,1	1,2	23
Sällanköpshandel ⁶⁾	3,2	23,3	17	3,0	21,7	2	1,4	10,5	24	3,2	23,7	0	2,8	20,8	7	13,7	2,7	6
Transport och logistik	5,3	23,1	..	4,7	20,3	..	2,4	10,2	..	5,3	22,8	..	5,5	23,7	..	23,2	4,7	8
Turism	0,9	13,7	..	1,1	16,4	..	1,5	21,9	8	1,3	19,1	..	2,0	28,9	..	6,9	1,4	13
Fastighetsverksamhet	0,4	19,3	..	0,3	17,5	..	0,2	9,9	..	0,6	29,2	..	0,5	24,0	..	2,0	0,4	26
Företagstjänster	6,4	21,8	..	6,4	21,9	..	3,3	11,3	..	6,4	21,8	..	6,8	23,3	..	29,2	5,9	11
IT-tjänster	1,6	21,1	..	2,0	25,2	..	0,9	11,9	..	2,1	27,4	..	1,1	14,5	..	7,8	1,6	44
Övriga tjänstenäringsar	67,1	22,0	..	63,6	20,9	..	35,6	11,7	..	73,6	24,1	..	64,9	21,3	..	304,7	61,3	..
Totalt för resp. region	114,2	23,0	7	102,6	20,6	9	54,4	10,9	13	116,8	23,5	11	109,4	22,0	25	497,4	100,0	12

1) Antal anställda, tusental 2) Länets andel av Norrland 3) Avser konjunkturläget hösten 2019 4) Andel av näringslivet totalt i Norrland 5) Konjunkturindex avser industrin inkl. gruvindustrin
6) Exkl. bilhandel

UNDERSÖKNINGSMETODIK ■

Konjunkturutvecklingen i en region är givetvis intimt sammanlänkad med den totala ekonomiska utvecklingen i landet. Trots det kan det finnas så stora skillnader i näringslivsstruktur att konjunkturutvecklingen i landet inte alltid kan ligga till grund för en bedömning av utvecklingen i regionen.

Skilnader i näringslivsstruktur kan bestå av olikheter avseende t.ex. branschstruktur, exportintensitet och graden av legotillverkning hos företagen. Vid konjunkturanalys är det av speciellt intresse att se på branschstatistiken grupperad efter slutanvändning. En sådan gruppering till sektorer underlättar en analys av utvecklingen över tiden.

I Norrlandslänen ligger t.ex. gruvornas, skogsindustrins, massa- och pappersindustrins samt järn- och stålindustrins (inkl. metallvaror) andel av industrins totala förädlingsvärde högre än i riket som helhet. Detta förhållande i kombination med exportintensiteten hos företagen inom råvaruindustrierna leder till att en konjunkturuppgång i Norrland bör ligga före en konjunkturuppgång i landet. Förklaringen till detta är att råvaruindustrier tenderar att leda utvecklingen i en internationell konjunkturuppgång.

Andra faktorer som t.ex. grader av legotillverkning i olika branscher påverkar givetvis också situationen. För att få bättre information om regionens utveckling är regionala konjunkturundersökningar ett alternativ.

Undersökningens uppläggning

Konjunkturbarometern för Norrland omfattar följande huvudbranscher: industri, byggverksamhet, sällanköpshandel, bilhandel, transport & logistik, fastighetsverksamhet, företagstjänster, IT-tjänster samt turism. Undersökningen baseras på ett urval företag i Gävleborgs, Västerbottens, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län och är en postenkät som omfattar totalt ca 1 000 företag i hela Norrland.

För industrin är urvalet stratifierat på bransch och storlek (antal anställda). Urvalet är så konstruerat att god täckning fås ned till storleksgruppen med minst 10 anställda. Detta görs för att kunna särredovisa små och medelstora företag. Företag med mer än 100 anställda totalundersöks. I undersökningen ingår för Norrland totalt ungefär 500 industriföretag.

För näringsgrenarna byggverksamhet och sällanköpshandel baseras konjunkturbarometern på ett urval av 25 företag per län i vardera bransch, för övriga branscher ligger urvalet på cirka 40 företag för respektive bransch i Norrland som helhet.

Urvalsramen utgörs av SCB:s Företagsdatabas (FDB). Företagen tillfrågas via en enkät, där företagsledningen ombeds besvara ett antal frågor avseende den ekonomiska utvecklingen för innevarande och kommande halvår. För varje fråga finns i regel tre svarsalternativ: större/ oförändrad/mindre.

Vid bearbetning av resultaten vägs svaren med ett storleksmått (förädlingsvärde alterna-

tivt antal anställda), så att de större företagen väger tyngre än de mindre. Resultaten presenteras som s.k. netttotal. Nettototalen utgörs av saldot mellan de företag som uppgivit positiv respektive negativ utveckling eller omdöme. Materialinsamling, statistisk bearbetning och analys görs av SCB.

Andel svarande bland tillfrågade företag uppgår till 78 procent för företag med över 100 anställda. Totalt uppgick svarsfrekvensen till knappt 73 procent.

Om Konjunkturindex för Norrland

Syftet med ett konjunkturindex är att ge ett sammanfattande mått på konjunkturen, dvs. det ekonomiska läget, i en bransch eller region vid en viss tidpunkt. Konjunkturindexen för en region är en sammanvägning av det aktuella konjunkturläget för de olika branscher som ingår och undersöks i en region.

Konjunkturläget för varje bransch är i sin tur grundat på företagens egna bedömningar av konjunkturen, bra/normal/dålig, vid en viss tidpunkt. Konjunkturindex, baserat på s.k. netttotal, har en möjlig variationsbredd från -100 till index +100. Värdet 0 med en toleransgräns på ca ±15 enheter anger läget för en s.k. normalkonjunktur. -100 anger en nattsvart lågkonjunktur och +100, vilket anger att 100 procent av företagen givit omdömet "bra" om konjunkturen, står för en överhettad högkonjunktur. Gränserna för låg- och högkonjunktur har schablonmässigt satts till index ca -40 respektive +40. ■

Topplån för företag

Norrlandsfondens uppdrag är att vara en möjliggörare. Varje år lånar vi ut cirka 300 miljoner kronor till nyetablering, utveckling och expansion i det norrländska näringslivet. För tillfället har vi 429 kunder som förverkligar sina utvecklingsplaner.

Bra affärsidéer behöver god finansiering. Vår uppgift är att främja utvecklingen i norrländska företag genom att ställa upp med flexibla topplån när banken inte kan gå hela vägen. Vi kan också medverka med garantier och borgensåtagande.

Sedan Norrlandsfonden grundades 1961 har vi lånat ut närmare 8 miljarder kronor. De har i sin tur genererat investeringar för 25 miljarder. Vi är stolta över att bidra till att hela Norrland växer och blir ännu starkare.

**NORRLANDS
FONDEN**

TOPPLÅN FÖR FÖRETAG SEDAN 1961

Luleå Box 56, 971 03 Luleå. Tel 0920-24 42 50

Sundsvall Storgatan 31, 852 30 Sundsvall. Tel 0920-24 42 50

E-post info@norrlandsfonden.se | **Hemsida** www.norrlandsfonden.se